

Hankintajohtajan päätös § 13/2026

Voimaan 4.9.2026

Pirkanmaan hyvinvointialueen hankintaohje

Pirkanmaan hyvinvointialue

Sisällysluettelo

1	Hankintaohjeen tarkoitus ja sitovuus.....	5
2	Tiivistelmä	5
3	Hankintatoiminnan organisointi ja johtaminen.....	6
3.1	Hankintojen lähtökohdat ja säädösperusta	6
3.2	Hankintojen rooli sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisessä	6
3.3	Hankintaoikeus ja tilausoikeus	7
3.4	Hankintatoiminnan vastuut organisaatiossa	7
3.5	Sopimukseen liittyvät vastuut	10
3.6	Hankintatoiminnan ohjaus ja vuosikello	11
3.7	Materiaalihankinnat.....	11
3.8	Yhteishankinnat	12
3.9	Sidosyksikköhankeinnot	13
3.10	Investointihankinnat	13
4	Kynnysarvot ylittävien hankintojen suunnittelun, toteutuksen ja käyttöönoton toimintatavat	14
4.1	Kynnysarvot ja ennakoidun arvon laskeminen	14
4.2	Hankinnan suunnittelu ja valmistelu	15
4.3	Hankinnan kilpailutuksen valmistelu ja toteutus	16
4.3.1	Palvelun laatu	18
4.3.2	Tilajavastuulain mukainen selvitysvelvollisuus	18
4.3.3	Yleisten sopimusehtojen käyttäminen osana sopimusta	19
4.3.4	Hankinnasta ilmoittaminen ja tarjouksen jättäminen	20
4.3.5	Hankintamenettelyn keskeyttäminen	20
4.3.6	Hankintapäätös ja muutoksenhaku.....	20
4.3.7	Sopimuksen viimeistely ja allekirjoitukset.....	24
4.4	Sopimuksen käyttöönotto	25
5	Sosiaali- ja terveystalvohankintojen ominaisuudet ja erityissäännökset.....	27
5.1	Palvelujen käyttäjien tarpeiden huomioon ottaminen	27
5.2	Keskeiset periaatteet asiakkaiden palvelujen hankinnassa	27
5.3	Hankintamenettely	28
5.3.2.	Ei keskeytysvelvoitetta, mutta markkinakartoitukset velvoitteena	29
5.4	Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 3. luvun reunaehdot hankintatoiminnalle.....	29

Pirkanmaan hyvinvointialue

5.5	Palveluseteli	30
5.6	Maksusitoumus.....	30
6	Pienhankinnat eli kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat	32
6.1	Yleiset ohjeet pienhankintojen toteuttamisesta	32
6.2	Tarjoajien soveltuvuusvaatimukset ja niiden tarkastaminen pienhankinnassa.....	32
6.3	Vähintään pienhankinnan kilpailutusrajan arvoisen hankinnan toteuttaminen	33
6.3.1	Sote-yksilöhankintoja koskevat poikkeukset pienhankinnan kilpailutus- ja päätösrajaan	34
6.3.2	Muut poikkeukset	35
6.4	Pienhankinnan kilpailutusrajan alittavan hankinnan toteuttaminen.....	35
6.5	Keskitetyn toimintavarustuksen ja hoito- sekä yleistarvikkeiden pienhankinnat.....	35
6.6	Pienhankinnan hankintapäätös ja muutoksenhaku	37
7	Sopimuksenaikainen toiminta.....	39
7.1	Tilauksesta maksuun -prosessi.....	39
7.1.1	Tilauksetkäytännöt: hoito- ja yleistarvikkeet, toimintavarustus, tietoteknologia, tukipalvelut sekä sote-palveluhankinnat.....	39
7.1.2	Laskutustiedot.....	40
7.1.3	Tavaran vastaanotto ja toimituksen hyväksyminen	40
7.1.4	Laskuntarkastus ja laskujen hyväksyntä	40
7.2	Option käyttöönotto.....	41
8	Hankinta-asiakirjojen julkisuus	43
8.1	Tietopyynnöt hankinta-asioissa.....	43
9	Esteellisyys ja väärinkäytösten ehkäisy	44
	Esteellisyys hankinta-asioissa	44
9.1.1	Esteellisyyshenkilöt.....	44
9.1.2	Toimintamallit esteellisyyden tunnistamiseksi ja toteuttamiseksi	45
9.2	Harmaan talouden torjunta	46

Pirkanmaan hyvinvointialue

Liite 1: Hankintaprosessi (kuva).....	48
Liite 2: Hankintoihin ja sopimuksiin liittyvät vastuut (taulukot).....	49
Taulukko 1 Palvelutehtävän toteuttamisen kannalta kriittisimmät hankintakokonaisuudet, suora vaikutus asiakkaisiin.....	49
Taulukko 2 Hankintakokonaisuudet, joilla välillinen vaikutus palvelun tuottamiseen asiakkaalle..	51
Liite 3: Hankintatoimintaan liittyvä päätöksenteko (taulukot)	53
Taulukko 3 Hankintojen toteuttamiseen liittyvä päätöksenteko sekä tilausten dokumentointi.....	53
Liite 3: Hankintatoimintaan liittyvä päätöksenteko (taulukot)	56
Taulukko 4 Palveluseteleihin liittyvä päätöksenteko ja dokumentointi.....	56
Liite 3: Hankintatoimintaan liittyvä päätöksenteko (taulukot)	58
Taulukko 5 Hankintasopimuksiin ja sopimusmuutoksiin liittyvät toimenpiteet.....	58

Pirkanmaan hyvinvointialue

1 Hankintaohjeen tarkoitus ja sitovuus

Hankinnalla tarkoitetaan hyvinvointialueen ulkopuolelta tapahtuvaa aineiden, tavaroiden, tarvikkeiden ja palvelujen ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa vastikkeellista toimintaa sekä urakalla teettämistä. Hankintaohje määrittää hankintatoiminnassa noudatettavat toimintatavat. Hankintaohje käsittelee hankintatoimen organisointia ja johtamista, hankintojen suunnittelua, toteuttamista, sopimuksen käyttöönottoa ja sopimuksenaikaista toimintaa sekä eri vaiheisiin liittyvää päätöksentekoa ja dokumentointia.

Hankintaohje koskee kaikkia hyvinvointialueen hankintoja. Hankintalaki sääntelee kynnysarvot ylittävien hankintojen kilpailuttamista ja osin sopimuskauden aikaista toimintaa. Hankintaohjeessa ei pääosin toisteta hankintalain sisältöä.

Yksiköillä voi olla hankintaohjetta täydentäviä tai tarkentavia yksityiskohtaisempia ohjeita.

Hankintaohjeesta päättää hyvinvointialueen hankintajohtaja (Hyvinvointialueen hallintosääntö, 62b §).

2 Tiivistelmä

Pirkanmaan hyvinvointialue on julkinen hankintayksikkö, jonka hankintojen kilpailuttamisessa noudatetaan hankintalakia ja hankinnan kohteeseen liittyvää muuta lainsäädäntöä, hankintaohjetta sekä hyvän hallinnon periaatteita. Hankintoja koskeva toimivalta on määritelty hyvinvointialueen hallintosäännössä ja toimintasäännöissä. Hankintaan oikeutetut vastaavat hankkimiensa tavaroiden, palveluiden ja urakoiden asianmukaisesta kilpailuttamisesta ja hankintalain sekä hyvinvointialueen ohjeistuksen noudattamisesta hankinnoissa. Sopimuksen toimeenpano-oikeus, eli tilausoikeus määritellään tehtäväalueittain toimivallan siirtoa koskevissa päätöksissä.

Hankintalaki määrittelee kynnysarvot, joiden ylittyessä hankinta on kilpailutettava. Kilpailuttamisen tukena käytetään pääsääntöisesti Tuomi Logistiikkaa tai muuta linjattua hankintayhtiötä. Hankintaprosessi muodostuu toiminnan ja hankintojen strategisesta suunnittelusta, hankinnan suunnittelusta, hankinnan toteutuksesta, eli kilpailutuksesta ja toimittajavalinnasta, sopimuksen laatisesta, sopimuksen käyttöönotosta sekä sopimuksenaikaisesta toiminnasta (Liite 1 Hankintaprosessi).

Kansallisten kynnysarvojen alle jääviä hankintoja kutsutaan pienhankinnoiksi. Myös vähintään pienhankinnan kilpailutusrajan arvioiset hankinnat pääsääntöisesti kilpailutetaan kevyesti ja niistä tehdään viranhaltijan päätös. Pienhankinnan yleinen kilpailutusraja on 15 000 euroa, jota sovelletaan käyttötaloudesta rahoitettavissa, esimerkiksi palveluja koskevissa pienhankinnoissa. Investointihankinnoissa pienhankinnan kilpailutusraja on 10 000 euroa. Summat eivät sisällä arvonlisäveroa.

Toimintavarustuksen (tutkimus- ja hoitolaitteet, kalusteet, kalusto ja muu irtain) ja hoito- sekä yleistarvikehankinnat toteutetaan pääsääntöisesti keskitetysti Tuomi Logistiikan kautta.

Hankinnasta vastaavan henkilön tehtävänä on seurata hankinnan etenemistä ja huolehtia sopimuksen seurannasta. Sopimuse seurannasta sekä reklamaatioista määritellään tarkemmin sopimushallinnan ohjeessa. Tilauksesta maksuun -prosessia, eli hankintojen tilaus-, hyväksyntä-, seuranta-, vastaanotto- ja laskutuskäytäntöjä on kuvattu hankintaohjeen luvussa 7.

Pirkanmaan hyvinvointialue

3 Hankintatoiminnan organisointi ja johtaminen

3.1 Hankintojen lähtökohdat ja säädösperusta

Hyvinvointialue on hankintalain tarkoittama julkinen hankintayksikkö. Hankintojen toteuttamista sääntelee hankintalaki (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016) ja sen taustalla oleva EU:n hankintadirektiivi.

Hankinnan on perustuttava välttämättömään, objektiivisesti perusteltavaan tarpeeseen ja sitä varten varattuun määrärahaan. Hankintojen tulee olla hyvinvointialueen ja alueen asukkaiden edun mukaisia: suunnitelmallisesti toteutettuja, taloudellisia, laadukkaita ja vaikuttavia. Lisäksi on huomioitava hankintatoiminnan vaikutukset alueen elinkeinoelämään ja markkinoiden toimintaan sekä mahdollisuudet vastuullisuuden edistämiseen.

Hankinnan kohteeseen liittyvä lainsäädäntö tulee tunnistaa ja huomioida. Hankinnoissa on noudatettava tasapuolisuuden, syrjimättömyyden, avoimen toiminnan ja suhteellisuuden periaatteita. Lisäksi noudatetaan hallintolain 2 luvun mukaisia hallinnon oikeusperiaatteita ja hyvän hallinnon perusteita.

Esteellisyydestä ja väärinkäytösten ehkäisystä on ohjeistus hankintaohjeen luvussa 9. Yleisistä eettisistä toimintaperiaatteista ja esteellisyysmääräyksistä ohjeistetaan hyvinvointialueen sopimushallinnan ohjeessa.

3.2 Hankintojen rooli sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisessä

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (sote-järjestämislaki) 12 §:

Hyvinvointialue voi tuottaa asiakkaalle annettavia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja sekä niiden käyttöön liittyvää muuta tukea hankkimalla niitä yksityiseltä palveluntuottajalta sopimukseen perustuen, jos niiden hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta on tarpeen tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Hyvinvointialueen on huolehdittava hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:ssä ja tämän lain 8 §:ssä tarkoitetusta järjestämisvastuustaan sekä sen järjestämisvastuulle kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhdenvertaisesta toteutumisesta myös palveluja hankkiessaan. Hankittavien palvelujen on oltava sisällöltään, laajuudeltaan ja määrälliseltä osuudeltaan sellaisia, että hyvinvointialue pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvastuunsa toteuttamisesta myös hankittavien palvelujen osalta.

Palvelujen hankintaa koskevista edellytyksistä ja rajoituksista säädetään sote-järjestämislaissa (12 §). Hyvinvointialue ei saa hankkia yksityiseltä palveluntuottajalta palveluja, joihin sisältyy julkisen vallan käyttöä, jollei lailla erikseen toisin säädetä. Hankinta kielletään tai sitä rajoitetaan sosiaalityön ja -päivystyksen palveluissa, kiireellisen hoidon ja päivystyksen palveluissa sekä ensihoitopalvelussa. Hyvinvointialue voi hankkia kokonaisuudessaan lääketieteelliset tai hammaslääketieteelliset tukipalvelut sekä niihin liittyvän erityisosaamisen, jos se on tarpeen tukipalvelujen laadun, osaamisen ja kustannustehokkuuden turvaamiseksi. Hyvinvointialueen vastuuta palvelutarpeen ja hoidontarpeen arvioinnissa ja niihin liittyvissä yksityisen palveluntuottajan tehtävissä käsitellään mainitun pykälän 3 momentissa. Lisäksi säädetään vuokratyövoiman ja yksityiseltä hankittavan työvoiman käytöstä (mainitun lain 13 §).

Pirkanmaan hyvinvointialue

3.3 Hankintaoikeus ja tilausoikeus

Oikeus tehdä hankinta (hankintaoikeus) voidaan antaa vain toimielimelle tai viranhaltijalle, kun hankinnasta on tehtävä viranhaltijapäätös. Pienhankintarajan alle jäävien hankintojen osalta hankintaoikeus ei edellytä virassa olemista. Toimivalta hankintoja koskien määrätään hyvinvointialueen hallintosäännössä ja toimintasäännöissä. Hankintaoikeus käsittää oikeuden tehdä ja allekirjoittaa myös hankintasopimus, ellei toisin ole määrätty.

Hankintaan oikeutettu vastaa hankkimiensa tavaroiden, palveluiden ja urakoiden asianmukaisesta kilpailuttamisesta ja hankintalain sekä hyvinvointialueen ohjeistuksen noudattamisesta hankinnassa.

Hankintapäätös tulee tehdä:

- Tarjousmenettelyn ratkaisusta aina kun hankinta on kilpailutettu (arvosta riippumatta)
- Ratkaisusta, jolla on vaikutus ehdokkaan tai tarjoajan asemaan käynnissä olevassa tarjouskilpailussa
- Puitejärjestelyyn perustuvasta kansallisen kynnysarvon ylittävästä hankinnasta, mikäli hankinta perustuu minikilpailutukseen
- Käyttötalouden hankinnasta, jonka arvo on vähintään 15 000 euroa ja investointihankinnasta, jonka arvo on vähintään 10 000 euroa. Summat eivät sisällä arvonnalisäveroa.
- Kun kyse on yhteishankittavasta tuotteesta tai palvelusta ja hankinta tehdään muulta kuin sopimustoimittajalta.

Pienhankintoja koskevat poikkeukset hankintapäätöksen tekemisvelvoitteesta on kuvattu hankintaohjeessa (ks. kohta 6.3.1. ja 6.3.2).

Oikeus tehdä tilaus (tilausoikeus) voidaan antaa viranhaltijalle tai työntekijälle. Tilaamisessa on kyse olemassa olevan sopimuksen toimeenpanosta, ostamisesta. Tilausoikeudet määritetään tehtäväalueittain toimivallan siirtoa koskevissa päätöksissä. Hallintosäännön mukaan tehtäväalueen johtaja vastaa siitä, että kilpailutettujen sopimusten tilausoikeudet on määriteltty työtehtävien mukaisesti ja rajattu euromääräisesti.

Aluehallituksen toimivalta hankinnoissa määritellään hallintosäännössä. Sen lisäksi hankintaohjeella määritellään seuraavat menettelytavat:

- Tehdessään hankintaa koskevan käynnistyspäätöksen aluehallitus voi delegoida varsinaisen hankintapäätöksen tekemisen viranhaltijalle.

3.4 Hankintatoiminnan vastuut organisaatiossa

Hankintatoimi käsittää kaikki toimijat, jotka toteuttavat hyvinvointialueen hankintaprosessia sen eri vaiheissa.

Hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan **aluehallituksen** tehtävänä on vastata järjestämisvastuun toteuttamisesta ja siitä, että hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja tuottavalla muulla palveluntuottajalla on riittävät ammatilliset, toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset huolehtia palveluiden tuottamisesta (10 §). **Asiakkuus- ja laatujaoston** tehtävänä on

Pirkanmaan hyvinvointialue

seurata ja arvioida järjestämisvastuun ja palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden toteutumista raportoinnin pohjalta ja arvioida palvelujen laatua yhdessä palvelutuotannon kanssa (12 §).

Konsernijohtajan tehtävänä on hyvinvointialuetasoisesti johtaa hyvinvointialueen strategisten järjestämistoimintojen ohjausta, suunnittelua ja resurssien kohdentamista hyvinvointialuejohtajan alaisuudessa (17 §). **Sosiaali- ja terveystoiminnan johtajan ja pelastustoiminnan johtajan** tehtävänä on vastata alaisensa palvelutuotannon osalta oman ja ostopalvelutuotannon järjestämisestä kokonaisuutena (18 §, 19 §).

Tehtäväalueet (sosiaali- ja terveystoiminta, pelastustoiminta, tukipalvelut, strateginen ohjaus ja järjestäminen) vastaavat toiminnassaan tarvittavien hankintojen tunnistamisesta, sisällön määrittelystä ja hankintasopimusten tekemisestä (hankinnan ja sopimuksen omistajuus) lukuun ottamatta keskitettyjä hankintoja. Tehtäväalueet vastaavat hankkimiensa tavaroiden, palveluiden ja urakoiden asianmukaisesta kilpailuttamisesta ja hankintalain sekä hyvinvointialueen ohjeistuksen noudattamisesta hankinnassa. Hankintalain kynnysarvon ylittävissä kilpailutettavissa hankinnoissa tulee pääsääntöisesti käyttää kilpailuttamisen asiantuntijapalvelun tarjoavaa Tuomi Logistiikkaa tai mahdollista muuta hankintayhtiötä. Tehtäväalueet vastaavat sopimustensa sopimuskaudenaikaisesta toiminnasta, kuten sopimusten seurannasta, valvonnasta ja toimittajayhteistyöstä. Tehtäväalueet osallistuvat toimintaansa liittyvien yhteishankintojen tarvemäärittelyyn. Tehtäväalueet seuraavat hankintatoimintansa tuloksia ja arvioivat kehittämistarpeita.

Strategisen ohjauksen ja järjestämisen tehtäväalueella toimii hankinnan vastuuyksikkö, jonka toimintaa johtaa hankintojohtaja. Hankintojohtaja on hankintaprosessin prosessinomistaja. Hankinnan vastuuyksikkö vastaa hyvinvointialueen hankintatoiminnan strategisesta ohjauksesta ja kehittämisestä sekä määriteltyjen hankintakokonaisuuksien tuottamisesta ja Tuomi Logistiikan sopimusohjauksesta.

Strategisen ohjauksen ja järjestämisen hankinta (strategiset hankintapalvelut) jakautuu neljään vastuualueeseen.

- Sote-palveluhankintojen koordinointi: kynnysarvon ylittävien sote-palveluhankintojen suunnittelun, toteutuksen ja käyttöönoton projektipäällikköpalvelut ja sopimuskauden aikaisen toiminnan tuki.
- Yhteisten palvelu-, tavara- ja laitehankintojen koordinointi, palvelusetelien koordinointi.
- Henkilö- ja tavarakuljetuspalvelujen koordinointi.
- Hankintatoiminnan strateginen ohjaus ja kehittäminen: kokonaisarviointi, kehittämishankkeet, hankintaohjelma ja -ohjeistukset, analytiikan tuki.

Strategisen ohjauksen ja järjestämisen tehtäväalue vastaa strategisesti merkittävien rakennushankkeiden suunnittelu- ja urakointipalveluiden hankinnasta yhteistyössä toimitilapalveluiden kanssa. Tays uudistamisohjelman hankkeiden hankinnoista vastaa SOJ-tehtäväalueen hankejohtaja.

Sosiaali- ja terveystoiminnan ja pelastustoiminnan tehtäväalueet vastaavat palvelutuotannon järjestämisen ja kehittämisen kannalta tarpeellisista hankinnoista lukuun ottamatta keskitettyjä hankintoja.

Pirkanmaan hyvinvointialue

- Kynnysarvot ylittävät sote-palveluhankinnat suunnitellaan ja toteutetaan sekä sopimuksia hallinnoidaan yhteistyössä strategisen ohjauksen ja järjestämisen hankinnan kanssa partnerimallilla. Palvelutuotanto varmistaa substanssiosaamisen ja -resurssoinnin hankinnoissa.
- Pienhankinnat, sote-palvelujen yksilöhankinnat ja yhteishankintojen tilaukset (Kori-järjestelmän käyttö) toteutetaan pääsääntöisesti palvelutuotannon yksiköissä tarvittaessa hyödyntäen Tuomi Logistiikkaa tai konsultoiden strategisen ohjauksen hankintaa.
- Keskitetty toimintavarustus ja hoito- sekä yleistarvikkeet hankitaan Tuomi Logistiikan kautta. Keskitettyihin hankintoihin eivät sisälly pelastuspalvelujen erikoisajoneuvoiksi rekisteröitävät ajoneuvot ja kulkuvälineet eikä kriisivalmiuden ylläpitämiseen liittyvä erikoiskalusto /-tarvikkeet, joita muilla tehtäväalueilla ei ole käytössä.
- Lääkehankinnat on keskitetty sairaalapalvelujen palvelulinjan sairaala-apteekille.

Tukipalvelujen tehtäväalue vastaa keskitetysti tukipalveluiden alaan kuuluvista hankinnoista.

- Hallinto- ja talouspalvelut vastaa päätöksenteon, lakipalveluiden, asianhallinnan ohjauksen ja sote-valvonnan sekä asiavastaavatehtävien alaan kuuluvista hankinnoista. Valvonta- ja asiavastaavatoiminta -vastuualue vastaa sote-järjestämislain mukaisesta valvonnasta, ohjauksesta ja neuvonnasta. Siltä osin kuin valvontasuunnitelman mukainen valvonta kohdistuu yksityisen palveluyksikön toiminnan sopimuksenmukaisuuteen, valvonta-asiantuntijat tekevät tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueella sopimuksen omistajatehtäviä hoitavien sosiaali- ja terveystalouden palvelujen ja pelastuspalvelujen tehtäväalueiden sekä strategisten hankintapalvelujen asiantuntijoiden kanssa.
- Huoltopalvelut vastaa välinehuollon ja osastopalveluiden alaan kuuluvista tukipalveluhankinnoista.
- Toimitilapalvelut vastaa rakennushankkeisiin liittyvien suunnittelu- ja urakointipalveluiden sekä kiinteistötekniikan varusteiden ja laitteiden hankinnasta sekä tilojen vuokraamisesta. Poikkeuksena tähän ovat uudistamisohjelman hankkeet, joiden hankinnoista vastaa SOJ-tehtäväalueen hankejohtaja. Lisäksi toimialue hankkii turvallisuuteen ja kiinteistöjen ylläpitoon liittyviä palveluja ja käyttöhyödykkeitä sekä toiminnan jatkuvuuden turvaamisen edellyttämiä varaosia ja tarvikkeita.
- Tietohallinto vastaa tietojärjestelmiin, tieto- ja viestintäteknologiaan, tietopalveluun sekä arkistopalveluihin liittyvistä hankinnoista sekä lääkintälaitteiden ylläpitoon liittyvistä varaosa- ja palveluhankinnoista.
- Henkilöstöpalvelut vastaa henkilöstövuokrauksen hankinnasta yhteistyössä sote-palvelujen kanssa sekä matkustus- ja majoituspalveluiden hankinnasta. Henkilöstöpalvelut osallistuu henkilöstöpalveluiden hankintaan, jonka vastuu on strategisen ohjauksen ja järjestämisen tehtäväalueella.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Tuomi Logistiikka Oy on Pirkanmaan hyvinvointialueen käytössä oleva yhteishankinta- ja sidosyksikköyhtiö, joka vastaa hankintojen kilpailuttamisesta ja siihen liittyvästä asiantuntijapalvelusta. Tuomi Logistiikka toteuttaa hyvinvointialueen hankintoja Tuomi Logistiikka Oy:n ja hyvinvointialueen välisen palvelusopimuksen, palvelukuvausten sekä niiden pohjalta sovittujen toimintamallien mukaisesti.

Tuomi Logistiikka toteuttaa hyvinvointialueen hankintasuunnitelmassa ja investointisuunnitelmassa yksilöidyt hankinnat pois lukien sairaala-apteekin vastuulla olevat lääkevalmisteet sekä ICT-hankinnat, joissa kumppanina toimii pääosin Istekki. Kiinteistöhallinnan ja toimitilapalveluiden hankinnoissa Tuomi Logistiikka Oy:n roolista sovitaan tapauskohtaisesti erikseen. Hyvinvointialueen on mahdollista toteuttaa hankintoja itsenäisesti. Hankintasuunnitelman ja investointisuunnitelman toimeenpanoa seurataan ja linjataan rullaavasti hyvinvointialueen ja Tuomi Logistiikan suunnittelu- ja seurantakokouksissa. Tuomi Logistiikalla on kokonaisvastuu investointisuunnitelman toimeenpanosta siten, että hankinnat toteutuvat vaaditussa aikataulussa tuloksellisesti.

Hyvinvointialue sitoutuu Tuomi Logistiikan yhteishankintoihin vahvistetussa hankintasuunnitelmassa.

Tuomi Logistiikka tarjoaa tuen hyvinvointialueen hankintalain kynnysarvot alittavien pienhankintojen toteuttamiseen.

Mikäli hankintaa ei ole mainittu hankintasuunnitelmassa, hyvinvointialue tekee Tuomi Logistiikalle toimeksiannon erillisellä lomakkeella, tai yhteishankinnoissa (ml. yhteistyöalueen laajuiset hankinnat) sitoumuksen erillisellä lomakkeella tai sähköpostilla.

Hankintasuunnitelmaa ja investointisuunnitelmaa päivitetään yhteistyössä Tuomi Logistiikan kanssa.

Tuomi Logistiikka tukee hyvinvointialuetta hankintojen suunnittelussa ja erikseen sovittaessa sopimushallinnassa.

Lisäksi Tuomi Logistiikka kilpailuttaa omaan lukuunsa yhteishankintasopimuksia, joiden käyttämiseen hyvinvointialue on erikseen vahvistettavissa tuote- ja palveluryhmissä sitoutunut hankintasuunnitelmassa. Tuomi Logistiikka tarjoaa sähköisen tilausjärjestelmä Korin hyvinvointialueen käyttöön sekä erilaisia logistiikka-, varastointi- ja hyllytyspalveluja. Korin kautta tilataan muun muassa hoito- ja yleistarvikkeet hyvinvointialueen yksiköihin.

Tuomi Logistiikka kilpailuttaa myös yhteistyöalueen terveydenhuollon keskeisiä hoitoon liittyviä tarvikkeita koskevat hankinnat ja muut erikseen päätetyt yhteistyöalueen hankinnat. Yhteistyöalueen terveydenhuollon yhteiset lääkevalmistehankinnat kilpailuttaa sairaala-apteekki.

3.5 Sopimukseen liittyvät vastuut

Sopimushallinnan ohjeessa kuvataan keskeiset asiat, toimintatavat ja ohjeet, joita hyvinvointialueen sopimuksia laadittaessa ja sopimuskaudella tulee huomioida. Hankintasopimusten sopimusaikaisen toiminnan osalta toimivalta perustuu hallintosäännön 62 §:ään.

Sopimushallinnan ohjeen mukaan sopimuksen hyväksymistä koskevassa päätöksessä tulee nimetä sopimuksen omistajataho ja vastuuhenkilö (virkanimike sekä se henkilö, joka tehtävää, sillä hetkellä hoitaa). Henkilön vaihtuessa vastuu sopimuksesta siirtyy kulloisellekin viran tai toimen haltijalle.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Vastuuhenkilö nimeää sopimuksen yhteyshenkilön. Sopimushallinnan ohjeessa määritellään sopimuksen vastuuhenkilön ja yhteyshenkilön tehtävät.

3.6 Hankintatoiminnan ohjaus ja vuosikello

Hyvinvointialueen strategiakokonaisuus ja talousarvio antavat suuntaviivat hankintatoiminnalle.

Hankintaohjelmalla aluevaltuusto ohjaa hyvinvointialueen hankintoja ja niiden kehittämistä. Hankintaohjelmassa linjataan hyvinvointialueen strategiaa konkretisoivat hankinnoilla tavoiteltavat päämäärät ja priorisoidut keinot niiden saavuttamiseksi sekä mittarit.

Hankintatoiminnan ohjaamisen, koordinoinnin ja budjetoinnin tueksi ylläpidetään hyvinvointialueen **hankintasuunnitelmaa**. Hankintasuunnitelmat laaditaan tehtäväalueittain ja niiden hyväksymisestä päättää aluehallitus. Hankintasuunnitelman sisältövastuu on budjettivastuullisilla yksiköiden viranhaltijoilla.

Strategisen ohjauksen hankinta vastaa hankintasuunnitelmien koonnista hyvinvointialuetasosta johtamista ja tilannekuvaa varten.

Hankintasuunnitelmassa esitetään suunnitellut kynnysarvot ylittävät hankinnat sekä muut keskeiset taloudellisia resursseja sitovat hankintatoimintaan liittyvät päätökset (optiopäätökset, sidosyksikköhankeinnot, tarvittaessa pienhankinnat). Hankinnat ja investoinnit esitetään sen vuoden hankintasuunnitelmassa, jona hankinta kilpailutetaan.

Hankintasuunnitelma perustuu tietoon palvelutarpeista ja -tavoitteista sekä järjestämistapalinjauksista. Sopimushallinnan prosessissa tuotetaan tiedot muun muassa optiopäätösten ja dynaamisten sote-hankintamenettelyjen uudelleenavaamisen aikatauluttamisesta.

3.7 Materiaalihankinnat

Materiaalihankintoja ovat muun muassa toimintavarustuksen, hoito- ja yleistarvikkeiden, lääkkeiden, tieto- ja viestintäteknologian, kiinteistötekniikan varusteiden ja laitteiden sekä kiinteistöjen käyttöhyödykkeiden hankinnat.

Keskitetty toimintavarustus kattaa seuraavan tiloissa olevan irtaimiston:

- Tutkimus- ja hoitolaitteet (esim. defibrillaattorit, imulaitteet)
- Sairaala- ja toimistokalusteet sekä muu kalustus (esim. sairaala- ja hoivasängyt, toimistopöydät ja -tuolit)
- Kalusto ja kuljetusvälineet (esim. hyllytyspalvelussa käytettävät hyllyt, ajoneuvot)

Alle 10 000 euron ja muu käyttötaloudesta maksettava toimintavarustus hankitaan yksiköissä Tuomi Logistiikan kautta hankintaesityksellä, mikäli tuote ei ole tilattavissa Kori-järjestelmässä, ja kirjataan yksikön kuluksi.

Vähintään 10 000 euron toimintavarustushankintojen päätösvalta on investointien osalta keskitetty hyvinvointialueen hallinnon toimintasäännön puitteissa (keskitetty hankintavaltaisuus) strategisen ohjauksen tehtäväalueen hankinnan vastuuyksikköön.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Keskitettyyn toimintavarustukseen eivät sisälly pelastuspalvelujen erikoisajoneuvoiksi rekisteröitävät ajoneuvot ja kulkuvälineet eikä kriisivalmiuden ylläpitämiseen liittyvä erikoiskalusto /-tarvikkeet, joita muilla tehtäväalueilla ei ole käytössä.

Hoitotarvikkeet (esim. haavanhoidon välineet) ja yleistarvikkeet (esim. kynät, paperit) tilataan yksiköissä Tuomi Logistiikalta Kori-järjestelmää käyttäen.

Hyvinvointialueen lääkehankinnoista vastaa sairaala-apteekki sairaalapalvelujen palvelulinjalla.

Tieto- ja viestintäteknologian (ICT) hankinnat on keskitetty (keskitetty hankintavaltuus) tukipalvelujen tehtäväalueen tietohallinto-toimialueelle. Tietoteknologia (esim. työasemat, matkapuhelimet ja sovellukset) tilataan tietohallinnon sähköisistä palvelukanavista (Paketti-palvelutilaus).

Kiinteistötekniisten varusteiden, laitteiden ja käyttöhyödykkeiden hankinta on keskitetty (keskitetty hankintavaltuus) tukipalvelujen tehtäväalueen toimitilapalvelut-toimialueelle.

3.8 Yhteishankinnat

Hyvinvointialueen käytössä on yhteishankintasopimuksia, jotka on keskitetysti kilpailutettu hyvinvointialueen yksiköiden käyttöön. Kyseisiä tuotteita tai palveluja ei saa ostaa muualta ilman erityistä perustetta (tehtävä perusteltu päätös). Yhteishankittavien tuoteryhmien selailu ja tilausten teko tapahtuu pääsääntöisesti Tuomi Logistiikan Kori-järjestelmässä.

Lisäksi yhteishankintoina on sellaisia palveluja, jotka on päätetty tuottaa hyvinvointialueen sidosyksiköjä hyödyntäen (kuten Monetra Pirkanmaa Oy:n tuottamat talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalvelut).

Yhteishankintayksiköt

Hyvinvointialue käyttää hankintatoimintansa tukena yhteishankintayksiköiden palveluja.

Yhteishankintayksikön käsite määritellään hankintalaissa. Hyvinvointialueen käytettävissä on omistajuuteen perustuvia yhteishankintayksiköitä (Tuomi Logistiikka Oy) ja lakiin perustuvia yhteishankintayksiköitä (Hansel Oy, DigiFinland Oy).

Tuomi Logistiikan palvelusopimuksen omistaa hankintajohtaja.

Sitoumus yhteishankintayksikön toteuttamaan kilpailutukseen tulee antaa toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä. Tukipalvelujen tehtäväalueen sitoumukset yhteishankintoihin päätetään Tukipalveluissa. Muilta osin sitoumusten antaminen keskitetään hankinnan vastuuyksikköön. Hankintasuunnitelmalle tunnistetaan myös yhteishankinnat, joihin hankintasuunnitelman hyväksynnällä sitoudutaan.

Yhteishankintayksikkö vastaa hankinnan toteuttamisesta, hankintapäätöksestä, sopimuksen tekemisestä ja sen valvonnasta.

Muut yhteishankinnat

Mikäli hankinta toteutetaan hankintayksiköiden välisenä yhteistyönä (hankintarenkaana), on työnjaosta laadittava sopimus hankintayksiköiden kesken. Jos hankintapäätöksen tekoa koskevaa päätösvaltaa siirretään toiselle hankintayksikölle, on sille annettava valtuutus sellaisen

Pirkanmaan hyvinvointialue

hyvinvointialueen viranomaisen päätöksellä, joka olisi ollut päätösvaltainen, mikäli hankinta olisi toteutettu hyvinvointialueen toimesta.

3.9 Sidosyksikköhankinnat

Hankintalakia ei sovelleta hankintaan, jonka hankintayksikkö tekee sidosyksiköltään (in-house-yhtiöltään). Hankinnasta sidosyksiköltä sääntelee hankintalain 15 §. Sidosyksikköhankinnan toteuttaminen kilpailuttamatta edellyttää, että hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää yhtiöön määräysvaltaa ja että yhtiön toiminta kohdistuu pääasiassa määräysvaltaa käyttävälle hankintayksikölle tai hankintayksiköille. Hankintayksikön suora omistusosuus osakeyhtiömuotoisesta sidosyksiköstä tulee olla vähintään kymmenen prosenttia. Sidosyksikössä ei saa olla yksityistä pääomaa.

Mikäli hyvinvointialueesta erillinen oikeushenkilö ei täytä sidosyksikölle asetettuja edellytyksiä, ei hankintoja voi tehdä ilman kilpailuttamista.

Hankinnan kilpailuttamatta jättäminen on poikkeus hankintalainsäädännössä.

Sidosyksikköhankinnan toteuttamisen tulee perustua arvioon hinta-, laatu- ja muiden sopimusehtojen kilpailukykyisyydestä suhteessa markkinatoimijoiden tarjontaan hyvinvointialueen toiminnalliset tarpeet huomioiden.

Sidosyksikköyhtiöt ovat hankintayksiköitä, joiden on kilpailutettava hankintansa hankintalain mukaisesti.

Sidosyksikköaseman olemassaoloa tulee tarkastella säännöllisesti ja esimerkiksi osakkuusmuutosten ja liiketoiminnan muutosten yhteydessä. Hyvinvointialueen omistajaohjauksen periaatteiden mukaan omistajuus perustuu omistajasuunnitelmiin.

3.10 Investointihankinnat

Hyvinvointialueen pysyvien vastaavien laskentaohjeen mukaan hyvinvointialueen taseessa pysyviin vastaaviin kuuluvat hankintahinnaltaan vähintään 10 000 euron arvoiset aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä erikseen luovutettavissa olevat oikeudet, jotka tulon tuottamisen tarkoituksesta riippumatta vaikuttavat tuotannontekijöinä usean tilikauden ajan.

Hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:n mukaan hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointia vastaavista sopimuksista.

Strategiajohtaja vastaa hyvinvointialueen strategisesta suunnittelusta ja ohjauksesta ja talouspalvelujohtaja investointien suunnittelusta. Investointihankintojen koordinoinnista vastaa hankinnan vastuuyksikössä yhteisten materiaali- ja laitehankintojen hankintapäällikkö tiimeineen. Esimerkiksi hankintaohjeessa määritelty keskitetty toimintavarustus kuuluu investointisuunnitelmaan vähintään 10 000 euron arvoisten hankintojen osalta, kun kyse on pysyvien vastaavien laskentaohjeen mukaisista aktivoitavista omaisuususeristä (kuten ensikertainen kalustaminen).

Pirkanmaan hyvinvointialue

4 Kynnysarvot ylittävien hankintojen suunnittelun, toteutuksen ja käyttöönoton toimintatavat

4.1 Kynnysarvot ja ennakoidun arvon laskeminen

Hankintalaki määrittää kynnysarvot, joiden täytyessä hankinta on lain mukaan kilpailutettava. EU-kynnysarvot tarkistetaan kahden vuoden välein.

Hankinnan ennakoitu arvo vaikuttaa kilpailuttamisen toteuttamiseen (kynnysarvot) ja arvo tulee laskea hankintalain 4. luvun mukaisesti.

Kiellettyä on luontevan hankintakokonaisuuden keinotekoinen pilkkominen pienempiin osiin kilpailuttamisen välttämiseksi.

Kansallisten kynnysarvojen alle jääviä hankintoja kutsutaan pienhankinnoiksi (ks. hankintaohjeen luku 6).

Kansalliset kynnysarvot (ilman arvonlisäveroa)

Hankintalain 25 §

Hankinnan laji	Euroa
Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	60 000
Rakennusurakat	150 000
Sosiaali- ja terveysterveyst (Liite E kohdat 1-4)	400 000
Muut erityiset palvelut (Liite E kohdat 5-15)	300 000
Käyttöoikeussopimukset	500 000

EU-kynnysarvot (ilman arvonlisäveroa) 1.1.2026 alkaen

Hankintalain 26 §

Hankinnan laji	Euroa
Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	216 000
Rakennusurakat	5 404 000

EU-kynnysarvot tarkistetaan seuraavan kerran 1.1.2028.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Esimerkki hankintalain mukaisen ennakoidun arvon määrittämisestä

Esimerkissä sosiaali- ja terveyspalvelua koskevan hankintasopimuksen sopimuskausi on kaksivuotinen, ja hankinta sisältää option toistaiseksi voimassa olevasta sopimuskaudesta. Hankinnan vuosiarvoksi arvioidaan 1,2 miljoonaa euroa. Hankinnan ennakoitu arvo lasketaan soveltaen hankintalain 30 § 3 momentin kohtaa 2: *Sellaisissa palveluhankintasopimuksissa, joissa ei ilmoiteta kokonaishintaa, ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä toistaiseksi voimassa olevissa tai yli 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48.*

Hankinnan kilpailuttamista varten laskettava ennakoitu arvo määritetään käytännössä kertomalla vuosiarvo neljällä ($1,2 \cdot 4 = 4,8$ M€).

Hankinnan päätösvaltainen viranomainen määrittyy hankinnan ennakoidun arvon perusteella.

Hankintapäätöksessä on esitettävä vähintään hankinnan vuosiarvo. Määräaikaista sopimusta koskevassa päätöksessä esitetään myös sopimuskauden kokonaisarvo. Mikäli hankinnassa on esimerkissä esitetyn mukainen määräaikainen sopimuskausi ja toistaiseksi voimassa oleva optio, ilmoitetaan: Hankinnan arvonlisäveroton vuosiarvo on sitoumuksetta noin x euroa (1,2 miljoonaa) ja noin y euroa (2,4 miljoonaa) sopimuskauden aikana ilman optiota.

4.2 Hankinnan suunnittelu ja valmistelu

Hankinnan suunnitteluvaiheessa muun muassa määritellään hankinnan tarve ja hankinnan kohteelta vaadittavat ominaisuudet, selvitetään markkinatilanne ja arvioidaan hankinnan kustannusvaikutus. Kynnysarvot ylittävien hankintojen tulee sisältyä hyvinvointialueen hankintasuunnitelmaan.

Keskeisiä työvaiheita hankinnan suunnitteluvaiheessa:

- Selvitetään, onko hyvinvointialueella käytettävissä jo olemassa olevaa sopimusta, jota hankintatarpeeseen tulee käyttää. Hankinnan lähtötietoihin perehtyminen esimerkiksi vastaavien aiempien tai voimassa olevien sopimusten läpikäynti sekä sen selvittäminen, edellyttääkö jo olemassa olevat sopimukset joitain toimenpiteitä (esim. irtisanominen tai hankinnan rajaaminen).
- Hankinnan ohjausroolien ja valtuuksien selvittäminen. Hankinnan vastuuhenkilöiden nimeäminen ja työryhmän kokoaminen.
- Hankinnan alustava aikatauluttaminen ja muiden tarvittavien valmistelevien toimenpiteiden tekeminen (esimerkiksi asian avaaminen hankinnalle Kirjaamosta, työtilan perustaminen).
- Yhteydenotto kilpailuttamisen tukipalvelut tarjoavaan hankintayhtiöön.
- Tarvekartoitus, hankinnan toteutusvaihtoehtojen arviointi ja tarkoituksenmukaisen toteutusmallin valinta (huomioi hankinnan osiin jakamista koskevat velvoitteet, ks. Hankintalain 75 §).
- Hankinnan kohteen ominaisuuksien ja tavoitteen määrittäminen.

Tunnistetaan, onko käsillä olevassa hankinnassa tarkoituksenmukaista määritellä hankinnan kohde toivottavien tulosten kautta innovatiivisempien tuotteiden/palvelujen tarjoamisen mahdollistamiseksi.

Pirkanmaan hyvinvointialue

- Tarvittaessa hankinnan kohteen projektinomainen kehittämis- ja määrittelytyö yhdessä asiantuntijoiden, asiakkaiden ja markkinoiden kanssa muun muassa vaadittavien ominaisuuksien määrittelyn tueksi.
- Hankintaan liittyvien strategisten tavoitteiden ja vaikutusten tunnistaminen: työllistämisehdon soveltuvuus hankintaan ja muu sosiaalinen vastuu, ympäristövaikutukset, markkinoiden elinvoiman sekä palvelukehittämisen ja -innovaatioiden näkökulmat.
- Muiden hankintayksiköiden kanssa tehtävän yhteistyötarpeen arviointi (esim. Sisä-Suomen yhteistyöalue sekä paikalliset ja kansalliset yhteishankinnat).
- Tarvittavien markkina- ja sidosryhmäkuulemisten suunnittelu, toteutus ja tulosten vaikutusten arviointi. Markkinakartoituksen, -vuoropuhelun tai tietopyynnön tarkoituksena on tiedottaa markkinoita hankintatarpeesta sekä selvittää markkinoiden potentiaalia ja mahdollisten tarjoajien ominaisuuksia, palvelu- ja tuotevalikoimaa, hintatasoa ja vastaavuutta hankintayksikön tarpeeseen sekä tarjoajien näkemyksiä hankinnan kohteen ja kilpailutuksen toteuttamisesta. Markkinayhteistyön toteuttaminen on hyvinvointialueen hankintojen tavoitteiden mukaista.

Ennakoidulta arvoltaan yli 10 miljoonan euron hankinnoista tulee hankintalain mukaan tehdä markkinakartoitus tai arvioida hankinnan eri toteutusvaihtoehtoja osana hankinnan suunnittelua (65 §). Markkinakartoituksella on myös vaikutusta hankintayksikön velvollisuuteen keskeyttää hankinta tilanteessa, jossa saadaan vain yksi tarjous (ks. hankintalain 125 §).

- Asiakkaiden ja loppukäyttäjien näkemysten ja tarpeiden selvittäminen, saadun tiedon ja palautteen hyödyntäminen sekä tarkoituksenmukainen huomioiminen hankintoja valmistellessa.
- Hankinnan kohteeseen ja sopimukseen liittyvien riskien arviointi sekä jatkuvuuden, häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautumisen ja tietosuojavaatimusten huomioiminen.
- Käytettävän hankintamenettelyn ja keskeisten sopimusehtojen määrittely (ks. Hyvinvointialueen sopimushallinnan ohje, erityisesti luvut 8 ja 9).
- Hankinnan taloudellisten vaikutusten ja hankinnan arvon laskeminen sopimuskaudelle.
- Hankintapäätöksestä vastaavan viranhaltijan tai toimielimen tarvittavat linjaukset hankinnan ja sopimuksen suunnitteluun.

4.3 Hankinnan kilpailutuksen valmistelu ja toteutus

Hankinnan toteutusvaiheessa valmistellaan hankinnan kilpailutusasiakirjat, järjestetään kilpailutus, tehdään hankintapäätös ja allekirjoitetaan sopimus. Lisäksi on huolehdittava jälki-ilmoituksen tekemisestä HILMA-ilmoituskanavaan.

Hankinnat on kilpailutettava hankintalain mukaisesti. Tässä ohjeessa ei toisteta lain sisältöä. Huomioitavaa on, että sosiaali- ja terveyspalveluhankintoihin sovelletaan hankintalain lisäksi sote-järjestämislakia (ks. hankintaohjeen luku 5).

Keskeisiä työvaiheita ennen hankintailmoituksen julkaisua:

- Hankinnan toteutusmallin ja sopimusrakenteen suunnittelu:
 - Hankinnan ja sopimuksen tarkoituksenmukainen jakaminen osiin (perusteltava, mikäli ei jaeta)
 - Tavoiteltava sopimuskumppaneiden määrä (osa-alueittain)
 - Sopimustyyppi (esim. puitejärjestely, kumppanuusmallit)

Pirkanmaan hyvinvointialue

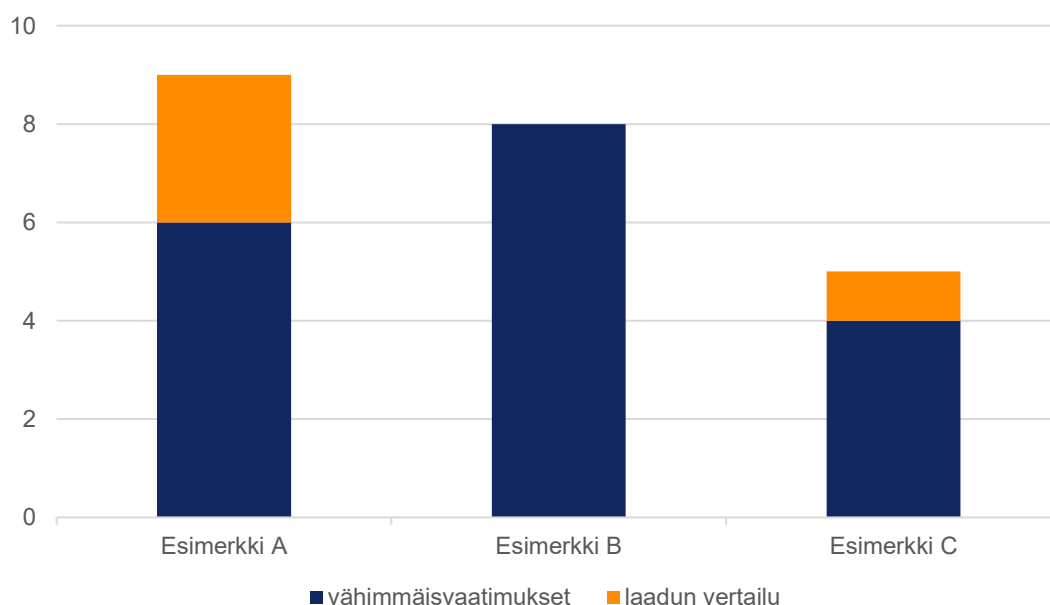
- Puitejärjestelyjä tai dynaamisia menettelyjä hyödynnettäessä sopimuskauden aikaisen toimittajavalinnan malli (esim. minikilpailutus, ranking).
- Hankinnan kohteen kriteerien täsmentäminen (ehdottomat vaatimukset) sekä sopimusehtojen täsmentäminen huomioiden muun muassa tarvittavat sopimusmuutos- ja optioehdot (hankintasopimuksen ehdot, jotka mahdollistavat esimerkiksi lisätilausten tekemisen tai hankintasopimuksen jatkamisen ylimääräisillä optiovuosilla).
- Hankintaan soveltuvan hinnoittelumallin määrittely:
 - Esimerkiksi kiinteäsisältöinen palvelutehtävä – kiinteä kokonaishinta; palvelu suoritteina – suoriteperusteinen hinta (mahdollisesti kannustavilla hinnoittelun elementeillä); käänteinen kilpailutus ”ranskalainen urakka” – tilaajan määrittelemällä kiinteällä hinnalla sisällön ja laadun kilpailuttaminen Tarjouksen hinnoitteluperusteiden ja erikseen hinnoiteltavien erien määrittäminen.
- Tarjouksen valinta- ja vertailuperusteiden määrittäminen. Kuvataan mahdollinen lisälaatu sekä hinnan ja laadun vertailuperusteet painoarvoineen.
- Tarjoajan soveltuvuusvaatimusten määrittäminen:
 - Hankintaa valmisteltaessa on selvitettävä tilaajavastuulain (1233/2006) soveltuminen ja sen mukaisten vaatimusten käyttö menettelyssä (ks. tarkemmin hankintaohjeen kohta 4.3.2. Tilaajavastuulain mukainen selvitysvelvollisuus).
 - Hyvinvointialueen hankinnoissa sovelletaan hankintalain 80 § mukaisia pakollisia poissulkemisperusteita ja pääsääntöisesti myös 81 § mukaisia harkinnanvaraisia poissulkemisperusteita. Tarjoajan tulee olla huolehtinut esimerkiksi verojen ja sosiaaliturvamaksujen maksamisesta.
 - EU:n ja YK:n asettamien pakotteiden kohteena olevien tarjoajien edellytykset osallistua kilpailutukseen on määriteltävä ajantasainen lainsäädäntö huomioiden. Lisätietoa pakotteista <https://um.fi/pakotteet>.
 - Tarvittavat toimitukset ja rekisteröinnit.
 - Muiden soveltuvuusvaatimusten asettaminen hankintalain mukaisesti.
- Hankintamenettelyn valinta ja kuvaus hankinnan asiakirjoihin.
- Aikataulun tarkentaminen huomioiden hankintalain määrittämät EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen määräajat.
- Tarkentavat markkinavuoropuhelut tai tarjouspyynnön kommentointikierros potentiaalisille tarjoajille (informointi HILMA-ilmoituskanavassa).
- Sopimusluonnoksen valmistelu. Tarjouspyyntöön liitetään sopimusluonnos, joka sisältää kaikki olennaiset sopimusehdot sekä sovellettavat yleiset ehdot. Yleisesti palveluhankinnoissa käytetään JYSE Palvelut ja tavarahankinnoissa JYSE Tavarat -ehtoja. Yleisistä ehdoista käytetään ajantasaista päivitysversiota. Ks. tarkemmin hankintaohjeen kohta Yleisten sopimusehtojen käyttäminen osana sopimusta.
- Hankintapäätöksestä vastaavan viranhaltijan tai toimielimen informointi hankinnan aikataulusta (mm. varautuminen päätöksentekoon) ja tarvittavat hyväksynnät aineistoon ennen hankinnan julkaisua.
- Arvioidaan, onko tarjouspyyntö yksiselitteinen ja saadaanko sen perusteella yhteismitallisia ja vertailukelpoisia tarjouksia.

Pirkanmaan hyvinvointialue

4.3.1 Palvelun laatu

Ostopalvelun laatuun vaikutetaan hankinta-asiakirjoissa asettamalla ehdottomia vaatimuksia tarjoajan soveltuvuudelle sekä hankinnan kohteelle (kuviossa sininen väri). Lisäksi voidaan mahdollistaa vähimmäisvaatimukset ylittävän laadun tarjoaminen, ns. lisälaatu (kuviossa oranssi väri).

- Esimerkissä A laadulle on asetettu melko korkeat vähimmäisvaatimukset. Lisäksi tehdään laadun vertailu. Korkein kokonaislaatu toteutuu, mikäli tarjoaja tarjoaa lisälaatua ja tulee valituksi toimittajaksi. Kilpailutuksen voi voittaa myös tarjoaja, joka ei tarjoa lisälaatua lainkaan, mikäli se menestyy hintansa perusteella tarjousvertailussa. Tällöin kokonaislaatu jää matalammaksi kuin esimerkissä B.
- Esimerkissä B on asetettu laadulle korkeimmat vähimmäisvaatimukset. Kaikkien kilpailutuksessa valittujen tarjoajien on täytettävä vaatimukset sopimuskaudella. Kilpailutuksessa ei ole asetettu laatua vertailuperusteeksi, vaan tarjouskilpailu ratkaistaan tarjousten hintoja vertailemalla.
- Esimerkissä C on asetettu matalat vähimmäisvaatimukset ja lisäksi tehdään laadun vertailu. Kokonaislaatu jää alhaisimmaksi. Asetetut vaatimukset voivat olla riittävät, mikäli palvelun sisältö on tarpeisiin nähden riittävää ja vaatimukset ovat oikeasuhteiset myös hankintaan käytettävissä oleviin varoihin nähden.

Kuvio 1: Kokonaislaatu hankinnan kilpailutuksessa

4.3.2 Tilajaavastuulain mukainen selvitysvelvollisuus

Mikäli hankintaan sovelletaan tilajaavastuulakia, tai muutoin halutaan edellyttää vastaavan taseisia selvityksiä, ehdot otetaan tarjouspyynnölle. Ehtojen toteutumista on valvottava myös sopimuskauden aikana.

Hyvinvointialueella on käytössä Vastuu Groupin Valvoja-palvelu, johon myönnetään käyttöoikeuksia hankintojen toteutuksen ja sopimuksen valvonnan tehtävissä toimiville. Toimittajille kerrotaan Luotettava kumppani -palveluun kuulumisen hyödyistä sopimuskauden aikana, jolloin valvonnassa

Pirkanmaan hyvinvointialue

voidaan hyödyntää järjestelmän automatiikkaa ja herätteitä. Toimittajille, jotka eivät kuulu Luotettava kumppani -palveluun mahdollistetaan vaihtoehtoinen tapa toimittaa selvittävät tiedot. Toimitustapa vahvistetaan tarjouspyynnössä ja sopimuksessa tai palvelusetelien osalta ao. palvelun sääntökirjassa.

Tilaajavastuulain nojalla selvittävät seikat	Kaupparekisteriote
	Selvitys merkinnästä ennakkoperintärekisteriin
	Selvitys merkinnästä työnantajarekisteriin
	Selvitys arvonlisäverolain mukaiseen arvonlisäverovelvollisten rekisteriin rekisteröitymisestä
	Selvitys, ettei ole verovelkaa tai viranomaisen selvitys verovelan määrästä
	Todistus eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys erääntyneiden eläkevakuutusmaksujen maksusopimuksesta
	Selvitys yrityksen noudattamasta yleisestä työehtosopimuksesta tai sen keskeisistä ehdoista
	Selvitys työterveyshuollon järjestämisestä
	Rakennusallalla selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen järjestämisestä

4.3.3 Yleisten sopimusehtojen käyttäminen osana sopimusta

Yleisillä sopimusehdoilla tarkoitetaan vakiosopimusehtoja, jotka ovat alan toimijoiden kanssa yhteisesti laadittuja. Yleisistä sopimusehdoista tulisi käyttää niitä, jotka ovat nimenomaisesti laadittu julkisen hallinnon käyttöön. Tällaisia ovat esimerkiksi julkisissa hankinnoissa käytettävät JYSE-sopimusehdot.

Sopimuksissa noudatettavat yleiset sopimusehdot tulee käydä huolellisesti läpi ennen sopimuksen tekemistä ja tarkistaa, että ehdot soveltuvat hankintaan ja vastaavat tilaajan tarkoitusta. Mikäli ehtojen soveltamiseen on sopimuksessa viitattu, tulee ne myös liittää osaksi sopimusasiakirjaa. Yleisistä sopimusehdoista tulee käyttää aina uusinta päivitettyä versiota. Mikäli sopimuksessa sovitaan jonkin kohdan osalta siihen liitetystä yleisistä sopimusehdoista poikkeavasti, tulee poikkeaminen selkeästi kirjata sopimukseen.

Hyvinvointialueen hankintasopimuksissa käytetään pääsääntöisesti jotakin seuraavista sopimusehdoista (4.9.2026 voimassa olevat versiot): Julkisten hankintojen yleiset sopimusehdot (JYSE Tavarat ja JYSE Palvelut 2025, huom. viimeisimmät päivitysversiot), rakennusurakan yleiset sopimusehdot (YSE 1998), konsulttitoiminnan yleiset sopimusehdot (KSE 2013), julkisen hallinnon IT-hankintojen yleiset sopimusehdot (JIT 2025).

Joistakin yleisistä sopimusehdoista on saatavilla myös englanninkielinen käännösversio.

Jos yleisiä sopimusehtoja uudistetaan (päivitetään), se ei muuta aikaisemmin allekirjoitettujen sopimusten ehtoja. Ehdot jäävät voimaan sen sisältöisinä kuin ne ovat olleet sopimuksen allekirjoitushetkellä. Siksi sopimukseen sovellettavat yleiset sopimusehdot tulee tallentaa sopimushallintajärjestelmään osana sopimusta.

Pirkanmaan hyvinvointialue

4.3.4 Hankinnasta ilmoittaminen ja tarjouksen jättäminen

Hankinnasta ilmoitetaan hankintalain mukaisesti (EU-hankinnoissa, sote- sekä muissa erityisissä palveluhankinnoissa sekä käyttöoikeussopimuksissa hankintalain 7 luvun mukaisesti; kansallisissa hankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa hankintalain 101 §:n mukaisesti).

Hyvinvointialueen kynnysarvot ylittävistä hankinnoista ilmoitetaan HILMA-ilmoituskanavassa osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

Tarjoukset hyvinvointialueen järjestämiin kilpailutuksiin jätetään pääsääntöisesti Tarjouspalvelu -toimittajaportalissa, johon ohjataan linkillä hankinnan HILMA-ilmoituksella.

Keskeisiä työvaiheita tarjouskilpailun aikana:

- Hankinnasta ilmoittaminen (hankintailmoituksen ja tarjouspyynnön julkaisu)
- Ehdokkaiden tai tarjoajien esittämiin lisätietokysymyksiin vastaaminen
- Tarjousten vastaanotto
- Tarjousten avaaminen ja avauspöytäkirjan teko
- Tarjoajien soveltuvuuden arviointi
- Tarjousten tarjouspyynnönmukaisuuden tarkistaminen
- Tarjousvertailu
- Hankintapäätöksen valmistelu.

4.3.5 Hankintamenettelyn keskeyttäminen

Hankintamenettely voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Oikeuskäytännössä hyväksytyiksi perusteiksi on katsottu muun muassa tarjouspyynnön tulkinnanvaraisuus tai virheellisyys, hankintamenettelyssä tapahtunut virhe (esim. ilmoitusvirhe) ja hankintaan varatun määrärahan ylittyminen.

EU-kynnysarvot ylittävän hankinnan hankintamenettely on hankintalain (125 §) mukaan keskeytettävä, jos avoimessa menettelyssä on saatu vain yksi tarjous.

Mikäli hankintayksikkö haluaa edelleen toteuttaa sopimuksen kohteen julkisena hankintana, on sen järjestettävä uusi tarjouskilpailu. Tarjouskilpailu on uusittava vain kerran.

Velvollisuutta keskeyttää hankintamenettely ei kuitenkaan ole, jos hankintayksikkö on toteuttanut markkinakartoituksen tai jakanut hankinnan osiin laissa säädetyn mukaisesti. Lisäksi hankintamenettelyn keskeyttämisestä yhden tarjouksen tilanteessa saadaan poiketa erityisen painavasta syystä.

4.3.6 Hankintapäätös ja muutoksenhaku

Ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuksista sekä tarjousmenettelyn ratkaisuksista on tehtävä kirjallinen hankintapäätös, joka on perusteltava. Myös suora hankinnasta on tehtävä hankintapäätös, josta ilmenee perustelut suora hankinnan käytölle.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Vastuu tehdystä hankintapäätöksestä on päätöksentekijällä. Valmistelija vastaa osaltaan siitä, että valmistelussa noudatetaan lainsäädäntöä ja hyvän hallinnon periaatteita.

Päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on käytävä ilmi ratkaisuun olennaisesti vaikuttavat seikat.

Hankintapäätös laaditaan hankintaa varten avatulle asialle asianhallintajärjestelmässä.

Hankintapäätökseen tulee merkitä seuraavat tiedot:

Huom! Tarjoajan liike-
tai
ammattisalaisuuksia ei
saa sisällyttää julkisiin
asiakirjoihin.

- Yksilöity otsikko
- Diaarinumero, päätöspäivämäärä ja §
- Päättävä viranomainen
- Päätöksen valmistelija ja valmistelijan yhteystiedot
- Hankinnan kohde (hankittava tavara, palvelu tai rakennustyö) ja määrä sekä sopimuskausi
- Kuvaus hankintamenettelyssä mahdollisesti todetuista eturistiriidoista ja niiden johdosta toteutetuista toimenpiteistä
- Kuvaus siitä, miten hankintayksikkö on toteuttanut hankinnan valmistelun
- Valittu hankintamenettely ja tarvittaessa sen perustelut sekä selvitys siitä, miten hankinnasta on ilmoitettu
- Perustelut, jos poikettu asiakirjojen sähköisestä tiedonvaihdosta
- Selvitys, keneltä tarjouksia on pyydetty
- Selvitys tarjouspyynnön tai tarjousten tarkennuksista sekä käydyistä neuvotteluista
- Tarjouksen tehneiden nimet ja Y-tunnukset (erikseen määrääjassa saapuneet ja myöhästyneet tarjoukset)
- Selvitys tarjoajien soveltuvuuden tarkastamisesta, sisältäen mahdolliset poissuljetut ehdokkaat tai tarjoajat sekä perusteet (voi tarvittaessa sisältyä erilliseen päätökseen).
- Maininta siitä, että tilaajavastuulain mukaiset asiat on selvitetty (esim. Vastuu Group valvoja-raportilla), mikäli hankintaan sovelletaan tilaajavastuulakia tai vastaavat selvitykset on vaadittu.
- Selvitys tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden arvioinnista sisältäen mahdolliset hylätyt tarjoukset ja hylkäysperusteet
- Kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste ja hinta-laatusuhteen vertailuperusteet sekä tarvittaessa perustelut

Pirkanmaan hyvinvointialue

halvimman hinnan käyttämiselle sosiaali- ja terveyspalvelujen ja muiden erityisten palvelujen hankinnassa (jos perustelut eivät sisälly muuhun hankinta-asiakirjaan)

- Hankintapäätöksen on sisällettävä keskeiset perusteet, joilla hyväksyttyjen tarjousten vertailu on tehty sekä tiedot vertailuperusteiden soveltamisesta sellaisella tarkkuudella, että tarjoajille käy ilmi oma sijoittuminen suhteessa muihin tarjoajiin (vertailu voi sisältyä myös hankintapäätöksen liitteeseen).
- Valitun toimittajan nimi ja Y-tunnus
- Sovelletut lainkohdat
- Hankinnan arvo kaikkine kuluineen ilman arvonlisäveroa (voidaan ilmoittaa myös sopimuksen vuosihintaa hyväksikäyttäen)
- Hankinnan valmistelija, asiantuntija tai muu valmistelussa mahdollisesti mukana ollut henkilö, ryhmä tai yksikkö
- Tieto sopimuksen vastuhenkilöstä, titteli ja nimi
- Maininta asiassa tehtävästä kirjallisesta sopimuksesta ja siitä, että sopimus hankinnasta syntyy vasta kirjallisen sopimuksen allekirjoittamisella tai kun hyvinvointialue on tehnyt tilauksen.
- Tieto pakollisen odotusajan pituudesta. Tieto myös vapaaehtoisen odotusajan noudattamisesta EU-kynnysarvot ylittävässä suorahankinnassa, puitejärjestelyyn perustuvassa hankinnassa ja dynaamiseen hankintajärjestelmään perustuvassa hankinnassa.
- Maininta asiakirjojen julkisuudesta sekä säilytyspaikka ja tieto mihin asiakirjapyynnot tulee osoittaa.
- Muutoksenhakuohjeet (valitusosoitus markkinaoikeudelle ja oikaisuohje hankintaoikaisun tekemiseksi) on laitettava hankintapäätöksen liitteeksi.
- Toimielimen päätöksissä tarvittaessa valtuutukset viranhaltijalle sopimuksen allekirjoittamiseen.
- Sosiaali- ja terveyspalveluhankinnan hankintapäätöksen perusteluvollisuudesta säädetään sote-järjestämislaissa (ks. hankintaohjeen luku 5).

Muuta huomioitavaa

Päätöksen tiedoksianto

Pirkanmaan hyvinvointialue

Hankintapäätös muutoksenhakuohjeineen (myös keskeyttämispäätös) on annettava kirjallisesti tiedoksi kaikille niille, joita asia koskee, eli tarjouskilpailuun osallistuneille (voittaneelle ja muille tarjouksen jättäneille, myös tarjouskilpailusta hylätyt tai poissuljetut tarjoajat).

Erillinen poissulku- tai hylkäyspäätös perusteluineen ja muutoksenhakuohjeineen annetaan tiedoksi poissuljetuille tai hylätyille.

Kaksivaiheisissa menettelyissä (kuten rajoitettu tai neuvottelumenettely) ensimmäinen, tarjoajien valintaa koskeva päätös annetaan tiedoksi kaikille osallistumishakemuksen jättäneille ehdokkaille, ja toinen, varsinainen hankintapäätös, vain menettelyn toisessa vaiheessa mukana olleille tarjoajille.

Tiedoksianto tehdään ensisijaisesti sähköisesti käyttäen tarjoajan tätä tarkoitusta varten ilmoittamaa sähköpostiosoitetta.

Tiedoksiantoa koskevaan viestiin on erikseen merkittävä tieto viestin lähettämispäivästä.

Päätös tulee toimittaa myös sille toimielimelle, jolla on siihen otto-oikeus sekä päätöksentekijän esihenkilölle.

Päätöksen otto-oikeus

Hyvinvointialueen sisäisessä valvonnassa ylemmällä viranomaisella on tehtyyn päätökseen otto-oikeus muutoksenhakuaikana. Aluehallitus, aluehallituksen puheenjohtaja ja hyvinvointialuejohtaja voivat ottaa aluehallituksen käsiteltäväksi asian, joka on hyvinvointialuelain nojalla siirretty aluehallituksen alaisen viranomaisen tai aluehallituksen jaoston toimivaltaan ja jossa asianomainen viranomainen on tehnyt päätöksen (Hyvinvointialueen hallintosääntö, 9 luku).

Aluehallitus on 25.8.2025 § 238 kokouksessaan päättänyt, ettei se käytä otto-oikeutta hankintapäätöksiin, joiden arvo on enintään 1.000.000 euroa sekä lääkehankintoja koskeviin päätöksiin euromäärästä riippumatta.

Lainvoimaisuus ja lupa hankinnan toimeenpanoon

Päätös voidaan panna täytäntöön (sopimus allekirjoittaa tai tilaus tehdä) pääsääntöisesti vasta sen jälkeen, kun päätös on lainvoimainen.

Hankintaoikaisu ja valitus markkinaoikeuteen

EU-hankinnoissa, kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa ja sote-palveluhankinnoissa on kaksi muutoksenhakureittiä: hankintaoikaisu hankintayksikölle ja asian saattaminen markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Vaatimus hankintaoikaisusta on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kirjallisella tiedoksiannolla asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua päätöksen tiedoksi lähettämisestä. Sähköisellä tiedoksiannolla asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, lähettämispäivänä.

Hankintaoikaisulla on mahdollista korjata hankintamenettelyssä tapahtunut virhe. Edellytyksenä hankintaoikaisun vaatimiselle on, että hankintayksikön päätös tai ratkaisu perustuu lain soveltamisessa tapahtuneeseen virheeseen tai että asiaan on tullut sellaista uutta tietoa, joka voi vaikuttaa päätökseen, ratkaisuun tai hankintasopimuksen tekemisen edellytyksiin (esimerkiksi tarjousten vertailussa tapahtunut pisteytysvirhe, vertailuperusteen virheellinen soveltaminen tai se, että hankintapäätöksen tekijä on ollut esteellinen, tarjoajan soveltuvuutta koskevien vakuutusten

Pirkanmaan hyvinvointialue

osoittautuminen puutteelliseksi). Hankintaoikaisua voi käyttää myös tilanteessa, jossa hankintapäätöksen jälkeen sopimusneuvottelut valitun tarjoajan kanssa kariutuvat tai kyseinen tarjoaja ei kykenekään toteuttamaan hankintaa.

Hankintayksikkö voi ottaa hankintaoikaisun käsiteltäväksi joko omasta aloitteesta tai asianosaisen vaatimuksesta. Hankintayksikön on ilmoitettava hankintaoikaisun vireille tulosta välittömästi niille, joita asia koskee. Näitä ovat mm. tarjouskilpailun voittaja ja muut tarjouskilpailuun osallistuneet ja jos asiasta on samanaikaisesti valitettu markkinaoikeuteen, myös markkinaoikeus.

Hankintayksikkö voi oma-aloitteisesti ottaa hankintapäätöksen tai ratkaisun korjattavaksi 90 päivän kuluessa siitä, kun hankintaoikaisun kohteena oleva päätös tai ratkaisu on tehty.

Hankintaoikaisuvaatimus on syytä käsitellä ilman aiheetonta viivytystä. Hankintapäätöksen tai ratkaisun korjaaminen ei edellytä asianosaisen suostumusta. Hankintayksikön on kuitenkin hyvä kuulla hankintaoikaisun osapuolia etenkin, jos hankintayksikkö hankintaoikaisun perusteella poistaa aiemman virheellisen päätöksen ja tekee uuden hankintapäätöksen.

Hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan hankintaoikaisusta päättää sama toimielin tai viranhaltija, joka on tehnyt hankintapäätöksen.

Hankintaoikaisuvaatimuksen ratkaisuun ei voi hakea edelleen muutosta, mikäli alkuperäinen hankintapäätös ei ole muuttunut (päätökseen liitetään muutoksenhakukielto). Jos hankintayksikkö poistaa virheellisen päätöksen ja ratkaisee asian uudelleen, kyseessä on uusi hankintapäätös. Se annetaan normaalisti tiedoksi muutoksenhakuohjeineen ja muutoksenhakuaika alkaa alusta.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi voidaan valituksella saattaa hankintalaissa tarkoitettu hankintayksikön päätös tai muu hankintayksikön hankintamenettelyssä tekemä päätös, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan. Vaatimus on pääsääntöisesti tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta hyvinvointialueesta annetun lain eikä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain nojalla.

Hankinnan väliaikainen järjestäminen

Jos hankinnasta on valitettu markkinaoikeuteen, hankintayksikkö voi järjestää hankinnan väliaikaisesti haluamansa toimittajan kanssa, jollei hankintaa voida lykätä markkinaoikeuskäsittelyn ajaksi. Väliaikaisena järjestelynä tilauksia ei voi tehdä näiden tahojen ulkopuolella olevilta. Väliaikaiset järjestelyt eivät saa estää sitä, että valittajan vaatimuksesta markkinaoikeus voi määrätä hankintapäätöksen kumottavaksi tai velvoittaa hankintayksikköä korjaamaan virheellisen menettelynsä. Hankinnan väliaikaiseen järjestämiseen ei voi hakea muutosta, koska hankintalain näkökulmasta kyse on tilauksista, ei hankintapäätöksestä.

4.3.7 Sopimuksen viimeistely ja allekirjoitukset

Hankinnasta on laadittava kirjallinen sopimus tilaajan ja toimittajan kesken.

Hankintasopimus syntyy hankintalain mukaan, kun kirjallinen sopimus allekirjoitetaan, ei hankintapäätöksen tiedoksiannon perusteella. Sopimus tehdään tarjouspyynnön liitteenä olleen sopimusluonnoksen pohjalta. Sopimukseen kirjataan kaikki hankinnan edellyttämät ehdot.

Pirkanmaan hyvinvointialue

EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa, kansallisen kynnysarvon ylittävissä sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä muiden erityisten palvelujen hankinnoissa sekä käyttöoikeussopimuksissa hankintasopimusta ei saa tehdä ennen kuin 14 päivän pakollinen odotusaika hankintapäätöksen ja valitusosoituksen tiedoksisaannista on kulunut. Odotusaikaa ei sovelleta kansallisissa hankinnoissa taikka suorahankinnoissa riippumatta niiden arvosta.

EU-hankinnoissa hankintasopimusta ei saa tehdä, jos asiasta on valitettu markkinaoikeuteen (koskee myös EU-kynnysarvon ylittäviä suorahankintoja, joista on julkaistu suorahankintailmoitus).

Hyvinvointialueen sopimushallinnan ohjeen mukaan sopimus voidaan allekirjoittaa päätöksen saatua lainvoiman ja vain poikkeuksellisesti sopimus voidaan saattaa voimaan ilman, että sitä koskeva päätös olisi saanut lainvoiman, mikäli tähän on painavia syitä.

Ennen hankintasopimuksen tekemistä tulee viranhaltijapäätösten osalta varmistaa, ettei aluehallitus ole käyttänyt otto-oikeutta.

Sopimuskumppanin osalta on tarkistettava, että allekirjoittajalla on nimenkirjoitusoikeus. Tieto on tarkistettavissa kaupparekisteriotteesta, joka on maksutta ladattavissa patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämästä Virre-palvelusta. Allekirjoitusoikeus voi tulla myös asemavaltuutuksen kautta.

Mikäli sopimusta ei voida tehdä hankintapäätöksellä valitun toimittajan kanssa, on päätöstä joko korjattava itseoikaisuna (ks. tarkemmin edellä kohta 4.3.4. Hankintaoikaisu ja valitus markkinaoikeuteen) tai dokumentoitava muutos asianhallintajärjestelmään. Esimerkiksi toimittajan konkurssi tai muu toimittajasta johtuva syy voi aiheuttaa sen, ettei sopimusta voida tehdä. Tarjous sitoo toimittajaa, ja tilaajalla on mahdollisuus vahingonkorvauksen perimiseen toimittajan jättäessä sopimuksen allekirjoittamatta.

Keskeisiä työvaiheita hankintapäätöksen jälkeen:

- Päätöksen lainvoimaisuuden seuranta ja mahdolliseen muutoksenhakuun reagoiminen.
- Hankintalain mukaisten rikosrekisteriotteiden tarkastus ja soveltuvuusvaatimusten todentaminen, mikäli ei ole tehty ennen päätöstä.
- Sopimuksen viimeistely ja allekirjoitukset.
- Jälki-ilmoituksen julkaiseminen (HILMA). Huom! Vaatimus koskee myös kansallisia hankintoja ja suorahankintoja. Jälki-ilmoituksen julkaiseminen kuuluu Tuomi Logistiikan hankintapalveluun mikäli Tuomi on osallistunut hankinnan kilpailutukseen. Edellytyksenä on, että hankinnan tekevä yksikkö ilmoittaa Tuomi Logistiikalle sopimuksen tekemisestä.
- Hankinnan asiakirjojen ja sopimusten arkistointi ja tallentaminen sopimushallintajärjestelmään.

4.4 Sopimuksen käyttöönotto

Sopimuksen käyttöönottovaiheessa valmistaudutaan sopimuskauden aikaiseen toimintaan ja tarvittaessa suunnitellaan ja toteutetaan toimittajan vaihtaminen siten, että vaihtumisesta aiheutuu mahdollisimman vähän häiriötä toiminnalle ja palvelujen jatkuvuudelle. Käyttöönottovaiheen tehtävät vaihtelevat merkittävästi eri hankinnoissa.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Keskeisiä työvaiheita sopimuksen käyttöönotossa:

- Sote-palveluhankinnoissa henkilöstölomakkeiden tarkastaminen sekä yksiköiden rekisteröintien tai viranomaislupien tarkastaminen, mikäli ei ole tarkastettu aiemmin.
- Palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmän käyttöönotto, mikäli linjattu käytettäväksi kyseisessä hankinnassa.
- Sopimuksen jalkautustilaisuus sisäisille sidosryhmille (sopimuskaudenaikaiseen toimintaan osallistuville ja sopimuksen omistajalle).
- Sopimuksen käynnistystilaisuus toimittajan kanssa tarvittaessa.
- Sopimuksen valvonnan suunnittelu ja aikataulutus (mm. raportointi, yhteistyö- ja seurantapalaverit, sopimuksessa sovittu mittarointi). Lisäksi määritetään mistä sopimusseurannassa havaituista asioista raportoidaan eteenpäin sopimuksen vastuuhenkilölle tai muulle taholle.
- Salassapitositoumusten tekeminen toimittajan henkilöstön kanssa tarvittaessa.
- Toimituksen ja laskutuksen käynnistymisen ohjeistus ja seuranta.
- Viestinnän suunnittelu.
- Kilpailuttamisen ja hankinnan onnistumisen arviointi ja oppien tallentaminen sovitulla tavalla.
- Aiemman hankintasopimuksen päättymiseen liittyvät toimet.

Pirkanmaan hyvinvointialue

5 Sosiaali- ja terveystalveluhankintojen ominaisuudet ja erityissäännökset

Sosiaali- ja terveystalveluhankinnoilla tarkoitetaan hankintalain liitteen E 1-4 kohdan mukaisia palveluja. Hankintalaissa on sosiaali- ja terveystalveluhankintoja koskeva kansallinen kynnysarvo. Kyseiset hankinnat kilpailutetaan hankintalain 11 luvun mukaisesti. Sosiaali- ja terveystalveluiden hankinnassa sovelletaan lisäksi hankintalain osaa I (mm. soveltamisala, ennakoidun arvon määrittäminen) ja IV (yhteiset säännökset hankintapäätöksestä, muutoksenhausta ja hankintojen valvonnasta), ellei ko. osien pykälissä ole toisin mainittu.

Hankintaohjeen 4. luku koskee myös sote-palveluhankintoja.

Tässä luvussa käsitellään tarkemmin sote-palveluhankinnoissa huomioitavia näkökulmia ja laista sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä johtuvia vaatimuksia.

5.1 Palvelujen käyttäjien tarpeiden huomioon ottaminen

Palvelun käyttäjien yksilöllisten ja pitkäaikaisten sekä toistuvien hoito- tai sosiaalipalvelujen turvaamiseksi hankintayksikön on otettava huomioon käyttäjien erityistarpeet ja kuuleminen siten kuin muissa laeissa säädetään. Tällaisia ovat mm. sote-järjestämislaki (612/2021), sosiaalihuoltolaki esitöineen (1301/2014), vanhuspalvelulaki (980/2012) ja vammaispalvelulaki (675/2023).

Henkilöille, joiden tuen tarve on pysyvä tai pitkäaikainen, tuki on pyrittävä järjestämään siten, että turvataan palvelujen yhtenäisyys ja jatkuvuus, ellei palvelujen muuttaminen ole asiakkaan edun tai toivomuksen mukaista. Muita huomioitavia seikkoja voivat olla mm. palvelujen laatuun, esteettömyyteen, kohtuuhintaisuuteen, saatavuuteen ja kattavuuteen, eri käyttäjäryhmien erityistarpeisiin, asiakkaiden yhdenvertaiseen kohteluun ja palveluiden järjestämiseen liittyen asiakkaiden turvallisuuden tunteesta huolehtimiseen, käyttäjien osallistumiseen ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen sekä innovointiin liittyvät tekijät.

Pitkäkestoisia hoito- ja asiakassuhteita koskevan sosiaali- ja terveystalvelun hankinnassa hankintayksikön on määritettävä sopimusten kesto ja muut ehdot siten, että sopimuksista ei muodostu kohtuuttomia tai epätarkoituksenmukaisia seurauksia palvelun käyttäjille. Hoidon pysyvyyden turvaaminen liittyy myös palvelujen kilpailuttamiseen. Tarvittaessa hankintayksikkö voi harkita hankintalain 100 § 3 momentinmukaisen suorahankinnan käyttämistä esimerkiksi asiakkaan asumisen ja asianmukaisen hoivan turvaamiseksi (ks. suorahankintaperusteet hankintaohjeen kohdassa 5.2.).

5.2 Keskeiset periaatteet asiakkaiden palvelujen hankinnassa

Hyvinvointialueen hankintaohjelmassa seitsemän periaatetta, jotka tulee huomioida kaikkien sote-asiakaspalveluhankintojen toteutuksessa. Periaatteiden toteutumisen varmistaminen on yhteisesti kaikkien ao. hankintoja toteuttavien vastuulla.

Pirkanmaan hyvinvointialue

- Asiakkaan näkökulmasta sujuvat palvelukokonaisuudet ja palveluketjut.
- Asiakkaan palvelu- ja hoitosuhteen jatkuvuus.
- Hyvä asiakas- ja potilaskokemus.
- Asiakkaiden palvelua koskevat näkemykset selvitetään ja niitä huomioidaan hankintojen valmistelussa.
- Hankintoja suunnitellaan palvelujen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja saavutettavuuden parantamiseksi.
- Asiakkaan tiedottaminen palvelua koskevista muutoksista.
- Hyvä yhteistyö ja palvelun kehittäminen järjestäjän ja tuottajien kesken.

Hankintaohjelmassa on lisäksi tarkennettu asiakkaiden näkemysten ja tarpeiden selvittämistä sote-palveluhankintoja toteutettaessa. Asiakkailta tulee kerätä aktiivisesti asiakaspalautetietoa hankintojen suunnittelun tueksi. Toiseksi asiakkaat, palvelunkäyttäjät tai heitä edustavat tahot tulee osallistaa pitkäkestoisten ja vaikutuksiltaan merkittävien sote-asiakaspalveluhankintojen valmisteluun. Lisäksi vaikuttamistoimielinten ja käyttäjäryhmien kuulemisen tulee olla systemaattinen osa hankintojen suunnitteluvaihetta.

Aluehallitus valitsee vuosittain 1–3 erityistä hankintaa osallistamisen ja yhteiskehittämisen kohteeksi hankintasuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

5.3 Hankintamenettely

Sote-palveluhankinnoissa toimitaan hankintalain kansallisia menettelyjä koskevan luvun 11 mukaan. Menettelyn on oltava hankintalain 3 § mukaisten julkisten hankintojen periaatteiden mukainen. Hankintamenettely on kuvattava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Sote-palveluhankinnoissa voidaan soveltaa esimerkiksi dynaamisen hankintajärjestelmän kaltaista hankintamenettelyä, jossa hankinta avataan sopimuskauden aikana mahdollistaen uusien tarjousten jättämisen.

5.3.1. Suorahankintaperusteet

Yksittäisissä tapauksissa asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi voidaan tehdä suorahankinta (kynnysarvon ylittävä hankinta ilman kilpailuttamista), mikäli tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista (hankintalain 100.3 §). Jokaisesta pykälän perusteella tehtävästä hankinnasta on laadittava hankintapäätös. Hankintalain 100 §:n perusteella tehdystä hankinnasta julkaistaan jälki-ilmoitus HILMA:ssa. Suorahankintailmoituksen julkaiseminen on mahdollista.

Lisäksi suorahankinnan voi tehdä hankintalain 40 ja 41 §:ssä säädetyillä perusteilla.

Lisäksi pienhankinnoilla voidaan järjestää palvelua asiakkaan yksilöllisiä tarpeita vastaavasti, mikäli kilpailutetuista sopimuksista ei löydy asiakkaan tarvetta täyttävää palvelua ja tällaiset hankintatarpeet ovat vähäisiä. Hankinnan ennakoidun arvon määrittäminen on tehtävä hankintalain 4. luvun mukaisesti. Pienhankintojen toteuttamista tulee arvioida suhteessa hallinnollisen työn

Pirkanmaan hyvinvointialue

määrään ja sopimusten hallittavuuteen. Näiden niin sanottujen sote-yksilöhankintojen toteuttamista pienhankintoina käsitellään hankintaohjeen kohdassa 6.1.1.

5.3.2. Ei keskeytysvelvoitetta, mutta markkinakartoitukset velvoitteena

Sote-palveluhankinnoissa ei ole EU-kynnysarvoja. Siten hankintalaissa EU-kynnysarvot ylittäviin hankintoihin liitetty hankintamenettelyn keskeytysvelvoite ei koske avoimella menettelyllä toteutettuja sote-palveluhankintoja, vaikka niihin olisi jätetty vain yksi tarjous (vrt. ohjeen kohta 4.3.1.).

Toisaalta hyvinvointialueen hankintojen tavoitteisiin kuuluu suunnitella hankintakokonaisuudet huomioiden markkinoiden nykytilanne ja kehitysmahdollisuudet sekä järjestäjän volyymihyödyt. Hankintakokonaisuuksia suunniteltaessa tulee huolehtia, että hyvinvointialueen hankinnat ovat houkuttelevia erilaisille tarjoajille ja hankinnoissa huomioidaan pienten ja keskisuurten sekä paikallisten yritysten osallistumismahdollisuudet kilpailutuksiin. Tavoitteena on parantaa kilpailutusten houkuttelevuutta siten, että tarjoajien ja tarjousten määrä kasvaa ja alle yhden tarjouksen kilpailutusten osuus vähenee.

Olennaista onkin selvittää potentiaalisten tarjoajien ominaisuuksia, palvelu- ja tuotevalikoimaa, hintatasoa ja vastaavuutta hankintayksikön tarpeeseen mm. markkinakartoituksen, -vuoropuhelun tai tietopyynnön keinoin. Kaikista yli 10 miljoonan euron arvoisista hankinnoista tulee hankintalain mukaan tehdä markkinakartoitus tai arvioida hankinnan eri toteutusvaihtoehtoja osana hankinnan suunnittelua. Markkinakartoitus on tehtävä myös arvoltaan pienemmissä hankinnoissa, ellei hankintayksikkö hankinta-asiakirjoissa toisin ilmoita.

5.4 Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 3. luvun reunaehdot hankintatoiminnalle

Sote-järjestämislaki asettaa hankintalakia tiukempia reunaehtoja asiakkaille annettaville sote-palveluhankinnoille ja niiden käyttöön liittyvän muun tuen hankinnalle seuraavissa järjestämislain pykälissä:

- 14 § Yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset
- 15 § Hankittavien palvelujen sopimusehdot ja varautuminen sopimuksen päättymiseen
- 16 § Palvelujen hankintaa koskevan päätöksen perusteleminen
- 17 § Yksityisen palveluntuottajan alihankinta

14 §:n 2–9 momenttia koskien yksityiseen palveluntuottajaan kohdistuvia vaatimuksia ja 15–17 §:ää koskien hankittavien palvelujen sopimusehtoja, hankintapäätöksen perustelemista ja yksityisen palveluntuottajan alihankintaa sovelletaan vain hyvinvointialueiden itse tekemiin sopimuksiin, mutta ei niille kunnilta ja kuntayhtymiltä siirtyviin sopimuksiin, jolleivät sopimusosapuolet toisin sovi.

Sote-palveluhankintaa koskevan hankintapäätöksen perusteleminen

Sote-järjestämislain mukaan sen lisäksi, mitä hankintalain 123 §:ssä ja hallintolain (434/2003) 45 §:ssä säädetään, hyvinvointialueen tulee 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen hankkimista koskevassa hankintapäätöksessä yksilöidä perustelut siitä, 1) että palvelujen hankinnalle on olemassa 12 §:ssä

Pirkanmaan hyvinvointialue

tarkoitettut edellytykset sekä 2) kuinka hyvinvointialue kykenee toteuttamaan 8 §:ssä säädetyn järjestämisvastuunsa hankkiessaan palveluja. Lisäksi perusteluista on ilmeistä, miten hyvinvointialue on huolehtinut sote-järjestämislain 15 §:ssä tarkoitetuista velvoitteistaan.

5.5 Palveluseteli

Palvelusetelillä tarkoitetaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvelujen saajalle myöntämää sitoumusta korvata palvelujen tuottajan antaman palvelun kustannukset hyvinvointialueen ennalta määrittelemään arvoon asti. Palveluseteli on yksi tapa järjestää hyvinvointialueen vastuulle kuuluvia sosiaali- ja terveystalveluja. Hallintosäännön mukaan aluehallitus päättää palveluista, joissa otetaan käyttöön palveluseteli sekä voimassa olevien palvelusetelien lakkauttamisista.

Mikäli hyvinvointialue järjestää sosiaali- ja terveystalveluja palvelusetelillä, noudatetaan hyvinvointialueen palvelusetelien sääntökirjoissa määriteltyjä edellytyksiä. Jokaiselle palvelulle tai palvelukokonaisuudelle on oma sääntökirja. Sääntökirjat koostuvat yleisestä osiosta, palvelukohtaisesta osiosta sekä liitteistä. Sääntökirjoissa kuvataan muun muassa palvelusetelillä hankittavan palvelukokonaisuuden sisältöä ja sen vaatimuksia, henkilöstöä ja sen osaamista, laadunhallintaa, palvelusetelin arvo, hinnan muutokset, palveluntuottajan toimitettavat liitteet, laskutus ja virhe- ja sanktioinnin ehdot.

Sääntökirjassa esitetään hyvinvointialueen asettamat hyväksymisedellytykset palvelusetelituottajille. Palvelusetelillä tuotetun palvelun tulee vastata vähintään sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta hyvinvointialueen omalta palvelutuotannolta. Asiakkaalla on oikeus kieltäytyä hänelle myönnetystä palvelusetelistä, jolloin hyvinvointialueen tulee ohjata hänet muilla tavoin järjestettävien palvelujen piiriin.

Palvelusetelituottajaksi hyväksytään kaikki palveluntuottajat, jotka täyttävät lain sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009) 5 §:ssä pykälässä tarkoitettut hyväksymisen edellytykset ja kyseisen sääntökirjan muut hyväksymisen edellytykset.

5.6 Maksusitoumus

Maksusitoumus on sitoumus, jolla hyvinvointialue sitoutuu maksamaan asiakkaan tarvitseman palvelun tai tuotteen. Maksusitoumuksia käytetään, kun tuote tai palvelu ostetaan yksityiseltä palveluntarjoajalta tai toimittajalta, johon liittyen hyvinvointialueella ei ole olemassa hankinta-/puitesopimusta.

Asiakas voi saada maksusitoumuksen sosiaalisena ja taloudellisena tukena myönnettävänä avustuksena arjesta selviämiseen (esim. elintarvikkeet, lääkkeet, kodinkoneet, hautauskustannukset, muuttopalvelu, siivous) tai sitoumuksena lääkinnälliseen kuntoutukseen tai apuvälineisiin. Kyse on hyvinvointialueen työntekijän tekemään arvioon pohjautuvasta yksipuolisesta, viimesijaisesta ja kertaluonteisesta sitoumuksesta. Maksusitoumusta käytettäessä hyvinvointialue päättää palveluntuottajan tai toimittajan, jonka puoleen asiakas voi tarpeineen kääntyä. Kyseessä on hankinta ja siten maksusitoumuksen myöntäneen tahon tulee seurata maksusitoumuksina myönnettyjen avustusten arvoa ja tarvittaessa ao. hankinnat tulee kilpailuttaa.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Asiakas ei saa maksusitoumuksesta toimittajalta rahaa takaisin eikä maksusitoumuksen enimmäissummaa saa ylittää. Sitoumuksen käyttökohteita on myös voitu rajata (esim. vain reseptilääkkeet, ei alkoholi- ja tupakkatuotteita).

Toisinaan myös hankinta-/puitesopimukseen pohjautuvia hankintoja kutsutaan virheellisesti maksusitoumuksiksi, vaikka niissä onkin kyse sopimuksen mukaisesta ostosta, josta tehdään ns. tilausvahvistus. Asiakkaan yksilölliseen, perusteltavissa olevaan tarpeeseen liittyen tuote tai palvelu voidaan hankkia myös yksityiseltä tuottajalta, jonka kanssa hyvinvointialueella ei ole olemassa hankinta-/puitesopimusta. Näissä tapauksissa kyse on sote-yksilöhankinnoista. Näiden toteuttamisesta pienhankintoina ohjeistetaan hankintaohjeen kohdassa 6.1.1.

Maksusitoumus-termiä on toisinaan käytetty myös hyvinvointialueiden välisen asiakaskohtaisten palvelujen oston/myynnin sitoumuksista tai sopimuksista. Tällöin tarkoitetaan sitä, että yksi hyvinvointialue tuottaa asiakaskohtaisesti toisen hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvia palveluita ja järjestämisvastuussa oleva hyvinvointialue sitoutuu maksamaan palvelut tuottavalle hyvinvointialueelle palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset.

Pirkanmaan hyvinvointialue

6 Pienhankinnat eli kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat

6.1 Yleiset ohjeet pienhankintojen toteuttamisesta

Suuri osa kansallisen kynnysarvon alittavista hankintatarpeista voidaan täyttää kilpailutetuilta sopimustoimittajilta tehtävillä tilauksilla. Tilauksen tekee tilausoikeuden omaava henkilö tai hyvinvointialueen osoittama taho. Näistä tilauksista ei tehdä erikseen viranhaltijapäätöstä. Jos kilpailutettua sopimustoimittajaa ei ole, kyse on hankinnasta ja toimitaan tämän luvun mukaisesti.

Pienhankinnan yleinen kilpailutusraja on 15 000 euroa, jota sovelletaan käyttötaloudesta rahoitettavissa, esimerkiksi palveluja koskevissa pienhankinnoissa. Investointihankinnoissa pienhankinnan kilpailutusraja on 10 000 euroa. Summat eivät sisällä arvonlisäveroa.

Vähintään pienhankinnan kilpailutusrajan arvoiset hankinnat pääsääntöisesti kilpailutetaan kevyesti ja toimivaltainen viranhaltija tekee niistä hankintapäätöksen.

Pienhankinnoissa on huomioitava tarjoajien syrjimätön kohtelu sekä hyvän hallinnon periaatteet, kuten erityisesti tarkoitussidonnaisuuden periaate, jonka mukaan viranomaisella ei saa olla toiminnassaan vääriä vaikuttimia eikä harkintavaltaa saa käyttää väärin, ja objektiviteettiperiaate, joka edellyttää viranomaisilta asiallista ja puolueetonta toimintaa.

Pienhankinnat valmistellaan noudattaen soveltuvin osin kynnysarvon ylittävän hankinnan suunnittelun ja toteutuksen ohjeistusta (ks. hankintaohjeen kohdat 4.1, 4.2 ja 4.3). Mikäli pienhankinta toteutetaan ilman kilpailuttamista, on huolehdittava, että sopimusehdot ovat hyvinvointialueen edun mukaisia (ks. esimerkiksi hankintaohjeen kohta 4.3.2 yleisten sopimusehtojen käyttäminen osana sopimusta).

6.2 Tarjoajien soveltuvuusvaatimukset ja niiden tarkastaminen pienhankinnassa

Hyvinvointialueen hankinnoissa tarjoajan on oltava rekisteröity kaupparekisteriin tai ammatti- tai elinkeinorekisteriin sijoittautumismaansa lainsäädännön mukaisesti. Palveluhankintojen osalta tarjoajan tulee pääsääntöisesti kuulua ennakoperintärekisteriin. Tarjoajan on oltava huolehtinut verojen, sosiaaliturvamaksujen ja eläkevakuutusmaksujen maksamisesta. Lisäksi voidaan edellyttää riittävää vastuuvakuutusta, vuotuista liikevaihtoa ja luottoluokitusta.

Hankinnan kohteen mukaan edellytetään tarvittavat kelpoisuudet, esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluissa toimiluvat ja rekisteröinnit. Myös pienhankinnoissa on varmistuttava, ettei tarjoajaa, sen johtohenkilöitä taikka alihankkijoita koske mikään EU:n tai YK:n asettama voimassa oleva pakote. Tarjouspyynnössä tarjoajalta pyydetään vakuutus ehdon täyttymisestä. Kun sopimus laaditaan julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja hyödyntäen, pakotteita koskevat ehdot ovat voimassa myös sopimuskaudella. Lisätietoa pakotteista <https://um.fi/pakotteet>.

Edellä mainitut ehdot esitetään tarjouspyynnössä ja tarvittavat todistukset/selvitykset tarkistetaan tarjouskilpailun voittajalta ennen hankintapäätöksen tekoa. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä (ytj.fi) tulee tarkistaa rekisteröintien voimassaolo: y-tunnuksen perusteella järjestelmästä näkyy yrityksen perustiedot sekä onko yritys merkitty kauppa- ja säätiörekisteriin, ennakoperintä- ja työnantajarekisteriin sekä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Lisäksi tarkistetaan verojen ja eläkevakuutusmaksujen maksamista koskevat tiedot. Tiedot tarkastetaan hyvinvointialueen käyttämässä Vastuu Groupin Valvoja-palvelussa, mikäli tarjoaja on ottanut palvelun käyttöön. Hyvinvointialueen toimittajille kerrotaan Luotettava kumppani -palveluun kuulumisen hyödyistä sopimuskauden aikana, jolloin valvonnassa voidaan hyödyntää järjestelmän automatiikkaa ja herätteitä. Toimittajille, jotka eivät kuulu Luotettava kumppani -palveluun mahdollistetaan vaihtoehtoinen tapa toimittaa selvittävät tiedot. Toimitustapa vahvistetaan tarjouspyynnössä ja sopimuksessa tai palvelusetelien osalta ao. palvelun sääntökirjassa. Tarjoajan toimittamat tiedot tallennetaan hankinta-asian diaarikortille. Jos ilmenee, että verojen maksun tai ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyöntejä on, tulee hankintaa toteuttavan yksikön pyytää tarjoajalta selvitys verojen maksamisesta tai verovelkatodistus tai maksusuunnitelma verojen maksamisesta.

Mikäli sopimus tehdään ilman kilpailutusta, on toimittajan kelpoisuudesta varmistuttava ennalta vastaavalla tavalla rekisteröinnit ja verotiedot tarkistaen.

Mikäli sopimus (esimerkiksi toimeksiantosopimus työsuorituksen hankkimisesta) tehdään yksityishenkilön tai toiminimiyrityksen kanssa, on tarjoajalta tarkistettava YEL-vakuutuksen voimassaolo ja ennakoperintärekisterimerkinnän voimassaolo hyvinvointialueen ohjeistuksen mukaisesti (ks. hyvinvointialueen talouden ohje ”YEL-vakuutus ja ennakoperintärekisteri”). Mikäli YEL-vakuutus ja/tai ennakoperintärekisterin asiat eivät ole kunnossa, tulee maksuliikenne ohjata palkkojen kautta hoidettavaksi.

Tilaajavastuulaki voi tulla sovellettavaksi myös pienhankinnoissa, mikäli hankinnan arvo on vähintään 9 000 euroa tai jos palvelu on kestoltaan vähintään 10 päivän työsuoritus ja työ tehdään tilaajan eli hankintayksikön työtiloissa tai työkohteessa ja liittyy hankintayksikön toiminnassa tavanomaisesti suoritettaviin tehtäviin tai kuljetuksiin. Tilaajavastuulain mukaiset selvitykset on pyydettävä tai tarkastettava viimeistään ennen kuin hankinnasta tehdään tilaus tai sopimus.

6.3 Vähintään pienhankinnan kilpailutusrajan arvoisen hankinnan toteuttaminen

Pienhankinnoissa ei ole säädettyjä hankintamenettelyjä. Hankintamenettelyn valinta on siten kilpailuttavan yksikön harkinnassa. Pienhankinnoissa on kuitenkin yleensä perusteltua noudattaa vastaavan kaltaisia hankintamenettelyjä kuin arvoltaan suuremmissa hankinnoissa, kuitenkin huomattavasti kevyemmin sovellettuna. Velvollisuutta hankintailmoituksen julkaisemiseen ei ole.

Ennen tarjouksen pyytämistä voidaan selvittää markkinatarjontaa ja tehdä sähköpostilla alustavia tuote- ja hintatiedusteluja tarjoajilta. Tarjouspyyntö laaditaan ja tarjoukset vastaanotetaan kirjallisessa muodossa.

Pienhankinnasta voidaan ilmoittaa myös HILMA-ilmoituskanavassa. Ilmoituksessa tulee yksilöidä selvästi, että kyse on pienhankinnasta.

Tarjouksen jättämisen määräaika ilmoitetaan tarjouspyynnössä, tarjousaika hankinnasta riippuen esimerkiksi 2 viikkoa. Asialle avataan diaarinumero ja tarjoukset voidaan pyytää kirjaamoon tai kilpailuttavan henkilön sähköpostiin. Tarjoukset avataan tarjousajan päätyttyä.

Hankinnasta tehdään viranhaltijan hankintapäätös.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Hankinnan kevyt kilpailuttaminen on pääsääntö vähintään kilpailutusrajan arvoisissa pienhankinnoissa. Mikäli hankinnasta päättävä viranhaltija kuitenkin linjaa, että on perusteltua toteuttaa pienhankinta suoraan sopivaksi katsotulta toimittajalta, voidaan pienhankinta toteuttaa ilman kilpailuttamista. Harkinnassa voidaan huomioida esimerkiksi pienhankinnan kilpailuttamiseksi tarvittava hallinnollinen panostus verrattuna saavutettaviin hyötyihin, asian poikkeuksellinen kiire tai se, että hintatasosta on muutoin varmistuttu. Perustelut kilpailuttamatta jättämiselle esitetään hankintapäätöksessä.

Kilpailutusrajan ylittävistä pienhankinnasta laaditaan sopimus.

6.3.1 Sote-yksilöhankintoja koskevat poikkeukset pienhankinnan kilpailutus- ja päätösrajaan

Käyttötalouden pienhankintarajaan poikkeuksen muodostavat hyvinvointialueen yksittäiselle asiakkaalle tämän yksilölliseen tarpeeseen hankkimat sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut (ns. sote-yksilöhankinta).

Yksilöhankinta voi olla tarpeen toteuttaa, mikäli asiakkaalle ei voida järjestää palvelua hyvinvointialueen omaa toimintaa, kilpailutettuja sopimuksia tai muita järjestämistapoja hyödyntäen. Yksilöhankinnan on perustuttava hankintalain mukaiseen hankinnan ennakoidun arvon määrittämiseen, eikä kyse saa olla hankinnan keinotekoisesta pilkkomisesta.

Mikäli yksilöllisiä hankintatarpeita on kuitenkin paljon, tulee huolehtia palvelun kilpailuttamisesta. Poikkeukselliseen tarpeeseen tai tilanteeseen ei voi vedota toistamiseen vaan käynnistää kilpailutuksen valmistelu a.o. tarpeiden täyttämiseksi.

Kilpailutuksen valmistelu voi tulla kyseeseen myös tilanteissa, joissa voimassa oleva sopimus on sisällöllisesti puutteellinen (esim. siitä puuttuu tietty palvelutuote, jota joudutaan jatkuvasti hankkimaan erikseen suoraan hankintana), Palvelutarpeista voi syntyä luonteva kynnysarvon ylittävä hankintakokonaisuus.

Hankinnan toteuttaminen kilpailuttamatta käyttötilanteena on tarkoitettu rajoitettavaksi siten erityisiin ja poikkeuksellisiin tilanteisiin. Toiseksi yksilöperusteisina pienhankintoina ei tule hankkia samaa palvelua, jota kilpailutetut sopimuskumppanit tuottavat. Tällainen toimintatapa saattaisi johtaa velvoitteeseen korvata sopimuskumppaneille aiheutunut vahinko ja voiton menetys.

Hankintalain liitteen E-mukaisten sote-palvelujen *kynnysarvon alle jäävästä* pienhankinnasta ei edellytetä viranhaltijan hankintapäätöstä päätöksentekojärjestelmässä. Hankintaoikeuden omaava hyväksyy hankinnan kirjallisesti riittävän tiedoin esimerkiksi asiakaskohtaisen suoraan hankinnan anomuslomakkeella. Suoraan hankinta on mahdollista vain yksittäistapauksissa, joten jokaisen potilaan tai asiakkaan osalta menettelyn käyttöedellytys tulee harkita ja perustella erikseen.

Hankinta dokumentoidaan hankintamuistiolla Pirre-asianhallintajärjestelmään. Lisäksi dokumentointiin voidaan käyttää tilaus-/sopimus- tai tarjousdokumentteja. Hankinnasta laaditaan sopimus sisältäen mm. salassapitoa ja turvallisuutta koskevat ehdot, ja sopimus tallennetaan sopimushallintajärjestelmään.

Yksilöhankinnan pienhankintasopimuksen osalta ei edellytetä hankintaohjeen mukaista kevyttä kilpailutusta. Kuitenkin myös näissä hankinnoissa tulee selvittää hintatasoa esimerkiksi puhelin- tai sähköpostitiedusteluin.

Pirkanmaan hyvinvointialue

6.3.2 Muut poikkeukset

Hyvinvointialueella esimerkiksi pelastuspalvelujen kenttätöinnossa ja kiinteistöteknisissä laitteistoissa ja varusteissa voi ilmetä *ennakoimattomia kunnossapito-, muutos- tai viankorjaustarpeita*. Hankintatarve voi olla välitön häiriöttömän toiminnan ja jatkuvuuden turvaamiseksi. Toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi suoritettavat kiireelliset pienhankinnat eivät edellytä kevyttä kilpailuttamista ja viranhaltijapäätöstä. Tilaus on dokumentoitava.

6.4 Pienhankinnan kilpailutusrajan alittavan hankinnan toteuttaminen

Alle 15 000 euron yleiset pienhankinnat, kuten palveluhankinnat, on dokumentoitava laatimalla hankintamuistio, johon kirjataan mitä on ostettu, mihin tarpeeseen, keneltä (y-tunnus), millä hinnalla ja ehdoilla. Hankintamuistiota vastaavat tiedot voidaan kirjata myös hankintasopimukselle, jolloin erillistä hankintamuistiota ei edellytetä laadittavan. Hankinta hyväksytetään hankintaoikeuden omaavalla viranhaltijalla tai työntekijällä esimerkiksi sähköpostitse ja muistio arkistoidaan Pirre-asianhallintajärjestelmään. Lisäksi dokumentointiin voidaan käyttää tilaus- tai tarjousdokumentteja. Myös pienhankinnan kilpailutusrajan alittavasta hankinnasta laaditaan sopimus aina, kun hankinta koskee palvelua. Sopimus tallennetaan sopimushallintajärjestelmään. Hankinnasta ei tehdä viranhaltijapäätöstä päätöksentekojärjestelmässä eikä edellytetä kevyttä kilpailuttamista. Kuitenkin myös näissä hankinnoissa tulee selvittää hintatasoa esimerkiksi puhelin- tai sähköpostitiedusteluin.

Keskitetyn toimintavarustuksen ja hoito- sekä yleistarvikehankintojen toteuttamista kilpailutusrajan alittavana pienhankintana ohjeistetaan hankintaohjeen seuraavassa osiossa.

Pienet (alle 1 000 euron) hankinnat, esimerkiksi tarjoilut ja vieraanvaraisuudet, joita ei tilata olemassa olevista sopimuksista, Paketti-palvelutilausjärjestelmässä tai Tuomi Logistiikka Oy:n kautta (Kori-järjestelmässä taikka Korin hankintaesityksellä), voidaan hankkia parhaaksi arvioidulta toimittajalta ottamalla huomioon hankintaohjeen yleiset periaatteet. Hankinta on hyväksyttävä yksikön hankintaoikeuden omaavalla viranhaltijalla tai työntekijällä ja tositteet on säilytettävä. Alle 1000 euron ostostyyppisistä hankinnoista on hyvinvointialueella Ostokäytäntöohje, joka täydentää hankintaohjetta.

6.5 Keskitetyn toimintavarustuksen ja hoito- sekä yleistarvikkeiden pienhankinnat

Hoito- ja yleistarvikkeet tilataan Tuomi Logistiikka Oy:ltä sähköistä tilausjärjestelmää (Kori) hyödyntäen. Tuomi Logistiikka Oy on hoito- tai yleistarvikkeiden osalta tuotteen myyjänä hyvinvointialueelle.

Jos tuotetta ei löydy Tuomen valikoimasta (Kori), tuotteen hankkimiseksi käytetään hankintaesitysmenettelyä:

Pirkanmaan hyvinvointialue

1. Laite-, kaluste- ja muut irtaimistohankinnat, arvo alle pienhankintarajan 10 000 / 15 000 € (käyttötaloudesta)
 - Tuomi Logistiikka Oy toimeenpanee hyvinvointialueen lukuun pienhankintarajan alittavia (alle 10 000 / 15 000 euron) keskitetyn toimintavarustuksen erillishankintoja.
 - Hyvinvointialueen yksikkö täyttää kyseessä olevasta vähäarvoisesta toimintavarustuksen hankinnasta Korissa hankintaesityksen, jonka hankintaoikeuden omaava hyväksyy.
 - Hankintaesityksen perusteella Tuomi tekee sopimuksen/tilauksen. Tilaajana on hyvinvointialue ja lasku tilauksesta menee hyvinvointialueelle. Tuomi Logistiikan toimesta suoritettujen hankintojen sopimukset tai tilaukset allekirjoittaa pienhankintarajan alittavien erillishankintojen osalta Tuomi Logistiikka Oy:n nimeämä henkilö.
 - Hankinnan dokumentointi tapahtuu Tuomi Logistiikka Oy:n toimesta tilausjäljennöksellä.
 - Tarvittaessa Tuomi pyytää hankittavasta tuotteesta tarjouksen (ei-sopimustuotteet).
 - Mikäli kyseessä on lääkintälaitte, jota ei ennestään ole käytössä hyvinvointialueella Tuomi varmistaa, että sille on saatavilla tarvittavat dokumentit (suomenkielinen käyttöohje, Service Manual, MDR-vaatimustenmukaisuusvakuutus).
 - Dokumentit välitetään ennen tilausta Istekin THT-tiimille tarkastettavaksi. Tilaus tehdään vasta, kun dokumentit on hyväksytty.
 - Tilaus lähetetään sähköpostilla toimittajalle sekä tiedoksi hankintaesityksen tekijälle sekä laitetilaukset Istekille.
 - Tuomi kirjaa laitetilaukset hyvinvointialueen EQU-laiterekisteriin.
 - Laitetilaukset toimitetaan Istekin lääkintätekniikkaan vastaanottotarkastukseen ja rekisteröitäväksi ennen käyttöönottoa.
 - Laskukierro on määritelty hankintaohjeen kohdassa 7.1.1 Tilauuskäytännöt.
 - Tilauksen jälkeen Tuomi hoitaa mahdolliset reklamaatiot toimittajan suuntaan (pl. laitehankinnat, joiden reklamaatiot hoitaa Istekki).
2. Laite-, kaluste- ja muut irtaimistohankinnat vähintään 10 000 €:n investoinnit ja vähintään 15 000 €:n käyttötalouden hankinnat
 - Vähintään 10 000 euron arvoiset toimintavarustuksen hankintatarpeet sisältyvät hyvinvointialueen investointisuunnitelmaan aktivoitavien koneiden, kaluston ja ensikertaisen kalustamisen osalta ja niihin liittyvät hankintaesitykset kerätään yksiköistä osana investointisuunnitelman laadintaa.
 - Tuomi Logistiikka kilpailuttaa hankinnan hyväksytyn investointisuunnitelman mukaisesti hyvinvointialueen lukuun vastaten

Pirkanmaan hyvinvointialue

prosessin läpiviennistä, dokumentaatiosta ja sopimuksen viennistä Pirreen ja Cloudiaan sekä sopimushallinnasta ja siihen liittyvistä tehtävistä.

- Käyttötalouden toimintavarustus (laite-, kaluste- ja muut irtaimistohankinnat), joita ei tilata Kori-järjestelmässä, hankitaan hankintaesityskäytännöllä. Hankintaesityksen hyväksyy kullakin tehtäväalueella toimintasäännön mukaan hankinnan arvoon nähden hankintaoikeuden omaava henkilö.
- Toimintavarustuksen investointihankinnoista, joiden arvo on vähintään 10 000 euroa, sekä toimintavarustuksen käyttötalouden hankinnoista, joiden arvo on vähintään 15 000 euroa, **tehdään viranhaltijapäätös hyvinvointialueella**, mikäli kyseessä ei ole puitesopimuksen sisällä tapahtuva tilaaminen. Jos pienhankinta toteutetaan ilman kilpailuttamista, kirjataan perusteet hankintapäätökseen.
- Laskukierro on määritelty hankintaohjeen kohdassa 7.1.1 Tilauskäytännöt.

3. Hoitotarvikkeita koskevat hankintaesitykset

- Hankintaesitys alle 10 000 euroa: Hyvinvointialueen yksikkö täyttää alle 10 000 euron hankinnasta hankintaesityksen, jonka hankintaoikeuden omaava hyväksyy. Tuomi Logistiikan hoitotarvikeasiantuntija tarkistaa onko valikoimassa jo vastaavaa tuotetta ja onko perustetta lisätä tuote valikoimaan tai kertatilaukselle.
- Hankintaesitys vähintään 10 000 euroa: Hankintaesitys etenee Tuomi Logistiikan valmistelun jälkeen arviointiylilääkärin arvioitavaksi, joka joko puoltaa tai hylkää esityksen.
- Hankintaesitys vähintään 20 000 euroa: Hankintaesitys etenee Tuomi Logistiikan valmistelun jälkeen Sairaalapalveluiden hoitotarvike- ja menetelmäryhmä käsittelyyn arviointiylilääkärin esityksestä.

Toimintavarustushankintojen dokumentointi ja seuranta

Hankintaesityksellä tehtävät sekä investointisuunnitelmaan sisältyvät toimintavarustushankinnat ja -tilaukset kirjataan Tuomi Logistiikka Oy:n ylläpitämään diaarikirjaan. Hankinnalle annettulla diaarinumerolla varmistetaan hankinnan vaiheiden jäljitettävyyden, jonka vuoksi sitä käytetään kaikissa hankintaan liittyvissä asiakirjoissa kuten: hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä, hankintapäätöksessä/tilauksessa, sopimuksessa ja laskuissa. Kaikki hyvinvointialueen nimissä tehdyt sopimukset tallennetaan sähköiseen sopimustenhallintajärjestelmään Tuomi Logistiikan toimesta. Tuomi Logistiikka Oy:n nimissä tehtyihin sopimuksiin Tuomi Logistiikka Oy järjestää hyvinvointialueelle pääsyn. Kaikkien Tuomi Logistiikka Oy:n suorittamien toimintavarustushankintojen asiakirjat ovat hyvinvointialueen omistamassa ja Tuomi Logistiikka Oy:n ylläpitämässä arkistossa (paperiarkisto) ja ovat hyvinvointialueen omaisuutta.

6.6 Pienhankinnan hankintapäätös ja muutoksenhaku

Pirkanmaan hyvinvointialue

Viranhaltijan hankintapäätös tulee laatia päätöksentekojärjestelmässä kaikista vähintään pienhankinnan kilpailutusrajan arvoisista pienhankinnoista (ks. hankintaohjeen kohta 6.1) ja aina kun pienhankinta on kilpailutettu.

Pienhankintapäätös laaditaan soveltuvin osin kynnysarvon ylittävän hankinnan hankintapäätöksen sisältöohjeistusta noudattaen (ks. hankintaohjeen luku 4). Pirre-asianhallintajärjestelmän yhteiset kansiot löytyy pienhankintoja koskevat asiakirjapohjat, joita on suositeltavaa hyödyntää päätösten valmistelussa.

Hankintapäätökseen liitetään oikaisuohje kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa.

Päätöksen tiedoksianto

Hankintapäätös muutoksenhakuohjeineen (myös keskeyttämispäätös) on annettava kirjallisesti tiedoksi kaikille niille, joita asia koskee, eli tarjouskilpailuun osallistuneille (voittaneelle ja muille tarjouksen jättäneille, myös tarjouskilpailusta hylätyt tai poissuljetut tarjoajat).

Hankintapäätös annetaan tiedoksi sähköisesti. Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä laskien siitä päivästä, jona asiaa koskeva sähköinen asiakirja on viestin vastaanottajan käytettävissä. Hyvinvointialueen jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon hyvinvointialuelain mukaisesti eli seitsemän (7) päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa (laki hyvinvointialueesta 145 §). Hankintapäätösten muutoksenhaku aika (14 pv) alkaa kulua päätöksen tiedoksisaannista.

Lainvoimaisuus ja lupa hankinnan toimeenpanoon

Päätös voidaan panna täytäntöön eli sopimus allekirjoittaa tai tilaus tehdä pääsääntöisesti vasta sen jälkeen, kun päätös on lainvoimainen.

Hankintaoikaisu, oikaisuvaatimus ja aluevalitus

Pienhankinnasta voi tehdä hankintalain mukaisen hankintaoikaisuvaatimuksen tai hyvinvointialueesta annetun lain mukaisen oikaisuvaatimuksen.

Hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan hankintaoikaisusta päättää sama toimielin tai viranhaltija, joka on tehnyt hankintapäätöksen. Oikaisuvaatimuksen käsittelee aluehallitus.

Hankintayksikkö voi itse korjata päätöstään hankintaoikaisuna.

Jos oikaisu käsitellään hankintalain mukaisena hankintaoikaisuna, ei ratkaisuun voi hakea edelleen muutosta, mikäli alkuperäinen hankintapäätös ei ole muuttunut. Jos hankintaoikaisu johtaa alkuperäisen päätöksen korjaamiseen, muutoksenhaku aika alkaa alusta.

Hyvinvointialueesta annetun lain mukaisesta oikaisuvaatimuksesta annettavan ratkaisun valitusosoitus on aluevalitus, jonka mukaisesti asian voi saattaa hallinto-oikeuden käsiteltäväksi.

Pienhankinnoista ei pääsääntöisesti voi valittaa markkinaoikeuteen.

Pirkanmaan hyvinvointialue

7 Sopimuksenaikainen toiminta

Sopimusseurannasta ja reklamaatiosta ohjeistetaan [hyvinvointialueen sopimushallinnan ohjeessa](#).

Hankinnasta vastaavan henkilön tehtävänä on seurata hankinnan etenemistä ja huolehtia sopimuksen seurannasta. Sopimusseurannan tehtävät määrittävät sopimuksen laajuuden, luonteen ja riskien perusteella. Sopimuksen seurannassa valvotaan sitä, että sopimuksen ehdot täytetään mm. sisällön, toimitusajan, laskutuksen ja takuun osalta.

7.1 Tilauksesta maksuun -prosessi

7.1.1 Tilauskäytännöt: hoito- ja yleistarvikkeet, toimintavarustus, tietoteknologia, tukipalvelut sekä sote-palveluhankinnat

Hoito- ja yleistarvikkeet ovat joko Tuomen hyllytyspalvelun piirissä (Kätsy, Leikkuri) tai ne tilataan yksiköissä Tuomi Logistiikan Kori-tilausjärjestelmässä.

Korista tilattujen tuotteiden saapuminen rekisteröidään Koriin (vastaanottokirjaus). Yksiköiden tulee huolehtia tuotteiden vastaanoton kirjauksista. Yksittäisen vastaanottokirjauksen puuttuminen estää Tuomi Logistiikan koontilaskun maksatuksen.

Laskun hyväksymisessä hyödynnetään automaattista täsmäytystoiminnallisuutta. Mikäli automaattinen kohdistus ei esimerkiksi toleranssin ylityksestä johtuen onnistu, lasku kierrätetään asiataarkastuksessa ja hyväksynnässä yksiköiden Kori-tilaajilla ja hyväksyjillä P2P-järjestelmässä.

Kätsy-hyllytyspalvelussa Tuomi Logistiikka vastaa palvelukuvauksen mukaisesti tarvikkeiden tilaamisesta, hyllyttämisestä ja tarvittaessa laskujen asiataarkastuksesta. Tuomi Logistiikka Oy:llä on:

- tilaus- ja hyväksyntäoikeus Kori-tilausjärjestelmässä hyllytyspalvelussa olevan valikoiman osalta hyvinvointialueen kustannuspaikalle ja
- laskujen asiataarkastusoikeus hyvinvointialueen laskujen käsittelyjärjestelmässä hyllytyspalvelutilausten osalta.

Kori-tilausjärjestelmässä Tuomi Logistiikan asiakaspalvelun on mahdollista tehdä hyvinvointialueen puolesta tilaus Kori-tilausjärjestelmässä pyydettyä. Tuomi Logistiikalla on oikeus:

- tehdä hyvinvointialueen puolesta Kori-tilausjärjestelmään tilaus hyvinvointialueen kustannuspaikalle ja
- kiiretilanteissa hyväksyä tilaus asiakkaan hyväksyjän puolesta tarvikkeen mahdollisimman nopean saatavuuden varmistamiseksi (kiiretilanteella tarkoitetaan nopeasti toimenpiteisiin tai päivystyksellisiin tarpeisiin tarvittavat täydennykset).

Hoito- ja yleistarvikkeiden kulutusta voidaan seurata hyvinvointialueen Tableau-raportilla, johon tiedot siirtyvät Tuomi Logistiikka Oy:n toiminnanohjausjärjestelmästä.

Toimintavarustus (lääkinnälliset laitteet sekä muu irtain) tilataan keskitetysti tehdyistä sopimuksista. Laitteet kirjataan sähköiseen omaisuudenhallintajärjestelmään Lääkinnälliseen laite- ja kalustorekisteriin (EQU) Tuomi Logistiikka Oy:n toimesta. Viranomaisen vastaanottotarkastukset lääkinällisten laitteiden osalta tekee Istecki.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Tilauksen tehnyt toimintayksikkö käsittelee ja hyväksyy kaikki toimintavarustuksen tositteet (ml. EQU-järjestelmään kirjattavat laitteet ja kalusto, hanketunnuksen sisältävät tositteet, investointihankinnat ja ensikertainen kalustaminen sekä lahjoituksella ja testamenttivaroilla hankittu varustus) sekä käyttötaloudesta maksettavat laskut. Myös Tuomen laskuttamat kaupintavarasto- ja manuaalitulaukset tarkastetaan ja hyväksytään tilauksen tehneessä toimintayksikössä.

Tietoteknologia (esim. työasemat, matkapuhelimet ja sovellukset) tilataan tietohallinnon sähköisistä palvelukanavista (Paketti-palvelutilaus).

Paketti-palvelutilaus -järjestelmästä tilataan ICT-laitteiden lisäksi erilaisia toiminnan tukipalveluja, kuten siivousta, kuljetuksia ja toimitilojen huoltoa.

Sote-palveluhankintasopimusten perusteella tehdään tilauksia erilaisin käytännöin. Palvelun myöntämisen perusteena on viranhaltijan tekemä asiakkaan palvelupäätös tai palvelutarpeen arviointi. Palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmää käytetään soveltuissa palveluissa asiakaskohtaisen palvelutilauksen tekemiseen ja maksatuksen automatisoimiseen.

7.1.2 Laskutustiedot

Hankintasopimukseen tai tilaukseen kirjataan laskutusosoite ja laskulla esitettävät viitetiedot laskun kierron ja käsittelyn mahdollistamiseksi. Huom! Kustannuspaikkatiedon puuttuminen aiheuttaa hyvinvointialueelle turhia kustannuksia, kun laskujen reititys ei onnistu hyvinvointialueen taloushallinnon tukipalveluja tuottavan Monetra Pirkanmaa Oy:n toimesta.

Ajantasaiset verkkolaskujen välitystiedot julkaistaan hyvinvointialueen internet-sivuilla.

7.1.3 Tavarahan vastaanotto ja toimituksen hyväksyminen

Tavaraa vastaanotettaessa on sen määrä ja kunto viipymättä tarkistettava. *Mikäli tavara on tilattu Kori-tilausjärjestelmän kautta, tulee vastaanotto kirjata myös järjestelmään.*

Laitteen saa hyväksyä vasta, kun sille on suoritettu käyttöönottotarkastus, jossa on todettu, että laite on toimintakunnossa ja täyttää sille asetetut suoritusarvot sekä muut hankintasopimuksen ehdot.

Toimituksen viivästyessä tai myyjän syyllistyessä virheelliseen tai sopimuksenvastaiseen toimitukseen taikka muulla tavoin rikkoessa sopimusta, on asiasta viipymättä reklamoitava.

Sopimuksen valvonnasta vastaavan on huolehdittava, että sopimuksen tarkoittamia maksueriä ei makseta ennen velvoitteiden täyttämistä eikä kauppahintaa kokonaisuudessaan suoriteta ennen kuin hankinta on hyväksyttävästi vastaanotettu. On huolehdittava myös, että korvaukset mahdollisista sanktioista peritään, ja että hankintaan liittyvät vakuudet on toimitettu ennen kauppahinnan suorittamista.

7.1.4 Laskuntarkastus ja laskujen hyväksyntä

Ostolaskujen käsittelystä on annettu talouden ohje: Ostolaskujen käsittely Pirkanmaan hyvinvointialueella. Sen mukaan ostolaskun tarkastuksessa on muun muassa huomioitava:

Pirkanmaan hyvinvointialue

- Laskun lähettäjä on oikea sopimusperusteinen toimittaja ja lasku on osoitettu oikealle maksajalle.
- Laskun veloitus on oikein suhteessa tilaukseen/sopimukseen ja toimitukseen
- Tiliöinti ja kirjaustunnisteet ovat oikein ja kirjausohjeen mukaisia
- Veloitukseen ei sisälly avoinna olevaa reklamaatiota tai sopimuserimielisyyttä tai -riitaa, joka oikeuttaisi maksettavan laskun jäädyttämiseen käsittelyn ajaksi
- Laskun tarkastajalla ja hyväksyjällä tulee olla pääsy sopimustietoon tarkastusten toteuttamiseksi.
- Laskuilla havaitut virheet reklamoidaan toimittajalle kirjallisesti ja edellytetään virheen korjausta (hyvityslasku ja/tai korjattu lasku). Poikkeamista laskun ja sopimuksen välillä raportoidaan sopimuksen vastuuhenkilölle.

Palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmässä hallinnoitavien palvelujen osalta tarkastettava, ettei verkkolaskulla ja järjestelmän kautta ole laskutettu päällekkäin. Tehtäväalueilla on huolehdittava, että kukaan ei voi hyväksyä itseään koskevia menoja.

7.2 Option käyttöönotto

Optioilla tarkoitetaan sellaisia hankintasopimuksen ehtoja, jotka mahdollistavat esimerkiksi lisätilausten tekemisen tai hankintasopimuksen jatkamisen ylimääraisillä optiovuosilla suoraan aiemman sopimuskumppanin kanssa ilman uutta kilpailutusta. Option käyttö perustuu aina edeltävään kilpailutukseen ja on mahdollista vain kilpailutuksessa määritellyssä laajuudessa. Option käyttöönoton on perustuttava välttämättömään tarpeeseen ja sitä varten varattuun määrärahaan.

Hankinnan kilpailutusta valmisteltaessa linjataan myös mahdollisen option käyttöönottoon liittyvät menettelyt. Hankinnan hallinnoinnin kannalta suositeltava, jatkokaasioptiolle vaihtoehtoinen menettelytapa, on tehdä sopimus, jossa on määräaikaisen kauden jälkeen automaattisesti jatkuva toinen määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva kausi, jota koskien on määriteltävä tarvittavat irtisanomisehdot.

Mikäli optioehto sisällytetään sopimukseen, esimerkiksi jatkokautta koskeva optio voidaan ottaa käyttöön joko erillisellä päätöksellä tai ilman erillistä päätöstä, mikäli varsinainen hankintapäätös on sisältänyt päätöksen optiosta. Jälkimmäisessä tapauksessa optio astuu voimaan sopimusehtojen mukaisesti esimerkiksi ilmoittamalla toimittajalle taikka siten, että sopimus jatkuu, mikäli asiasta ei erikseen ilmoiteta muuta. Näissä tapauksissa on erityisen tärkeää tehdä merkinnät option käyttöönotosta sopimushallintajärjestelmään.

Hankintasopimukseen kirjatun option käyttämisestä tekee päätöksen se, jolla on hallintosäännön, toimintasäännön tai delegoinnin perusteella päätösvalta. Option käyttöönotosta päätetään hankinta-asioiden toimivallan nojalla. Se jonka päätösvaltaan hankinnan ennakoidun arvon mukainen varsinainen hankintapäätös on kuulunut tai olisi kuulunut, päättää myös optiosta.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Optiopäätös tehdään käyttäen samaa asiaa / diaarinumeroa alkuperäisen hankintapäätöksen ja sopimuksen kanssa. Mikäli samaa numeroa ei voida järjestelmäteknisesti käyttää, asialle avataan uusi diaarinumero. Päätökseen lisätään muutoksenhakuohje.

Optiokauden käyttöönoton yhteydessä ei tehdä uutta sopimusta, ellei sopimukseen tehdä samassa yhteydessä lain sallimia sopimusmuutoksia.

Sopimushallintajärjestelmään tehdään merkinnät sopimuskauden pidentymisestä tai sisällön muutoksesta.

Pirkanmaan hyvinvointialue

8 Hankinta-asiakirjojen julkisuus

Tarjoukset ja muut hankintaa koskevat asiakirjat tulevat julkisiksi asianosaisille hankintapäätöksen tekemisen jälkeen. Yleisesti julkisiksi tarjousasiakirjat tulevat, kun hankintaa koskeva sopimus on tehty. Hankintaa koskevien asiakirjojen julkisuuden osalta on noudatettava viranomaisen julkisuudesta annetun lain (621/1999) eli julkisuuslain säännöksiä.

8.1 Tietopyynnöt hankinta-asioissa

Julkisuuslain mukaiseen hankinta-asioita koskevaan tietopyyntöön vastataan erillisen työohjeen mukaisesti. Hyvinvointialue perii korvauksia tietopyyntöihin vastaamisesta aluehallituksen päätöksen mukaisesti. Hankinta-asioissa tarjouksia, sopimuksia ja muuten laajojen asiakirja-aineistojen toimittamista koskevien tietopyyntöjen osalta usein tulee sovellettavaksi korvausten periminen.

Pirkanmaan hyvinvointialue

9 Esteellisyys ja väärinkäytösten ehkäisy

Esteellisyssäännöksillä turvataan luottamusta hallintoon ja asioiden käsittelyn puolueettomuuteen. Hyvinvointialueen yleisiä esteellisysohjeistuksia täydentää hankintaohjeen kohta 9.1 Esteellisyys hankinta-asioissa.

Hankintatoiminnassa havaittavien erilaisten väärinkäytösten ilmoittamiseen on hyvinvointialueella käytössä väärinkäytösten ilmoituskanava. Väärinkäytösten ilmoituskanava tarjoaa henkilöstölle turvallisen ja luottamuksellisen tavan raportoida havaitsemistaan väärinkäytöksistä. Ilmoituksen voi tehdä, kun työntekijä on työssä tai työn yhteydessä saanut tietoonsa vakavan väärinkäytösepäilyn ja vakava väärinkäytösepäily kuuluu lain soveltamisalaan kuten julkisiin hankintoihin. Tällainen rikkomus tai epäily voi olla esimerkiksi lahjonta, korruptio ja rahanpesu, harmaa talous, kilpailulainsäädännön vastainen toiminta tai epäreilu kilpailu. Linkki ilmoituskanavalle on hyvinvointialueen intranetissä.

Esteellisyys hankinta-asioissa

Hankintamenettelyyn sovelletaan hallintomenettelyä koskevia esteellisyssäännöksiä (hallintolaki 27–29 §, 434/2003). Esteellisyys tarkoittaa sitä, että viranhaltija tai työntekijä on sellaisessa suhteessa tai asemassa hankinta-asiaan tai siinä mukana olevaan henkilöön, joka voi saattaa hänen puolueettomuutensa kyseenalaiseksi. Ei riitä, että henkilö omasta mielestään toimii puolueettomasti, vaan myös yleisön näkökulmasta henkilön tulee toimia siten, ettei puolueettomuutta ole syytä epäillä.

Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankinnan valmisteluun, käsittelyyn, päätöksentekoon tai toimeenpanoon. Tästä syystä esteellisyys tulisi tunnistaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

9.1.1 Esteellisyystekijät

- Jos henkilö tai hänen läheisensä on asianosainen (hankintaan osallistuva tarjoaja tai potentiaalinen tarjoaja).
- Jos henkilö tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa.
- Jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen läheiselleen.
- Jos henkilö on palvelusuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa. Toimeksiantosuhteen tunnusmerkkejä ovat esimerkiksi henkilön saamat luentopalkkiot tai koulutusmatkakorvaukset asianosaiselta.
- Jos henkilö tai hänen läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa asianosaisessa, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa.
- Jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Esteellisyyden aiheuttavat sukulaisuussuhteet

Pirkanmaan hyvinvointialue

- Puoliso. Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.
- Lapsi tai lapsenlapsi.
- Sisarukset.
- Vanhemmat tai isovanhemmat.
- Muu erityisen läheinen henkilö tai tämän puoliso.
- Vanhempien sisarus ja tämän puoliso.
- Sisarusten lapsi.
- Entinen puoliso.
- Puolison lapsi, lapsenlapsi, vanhempi, isovanhempi tai näiden puoliso.
- Puolison sisarusten lapsi.
- Läheisenä pidetään myös vastaavaa puolisuokulaista.
- Otto-lapset ja -vanhemmat.

Esimerkkejä esteellisyytilanteista

- Hyvinvointialueen henkilön puoliso (tai muu esteellisyyden aiheuttava läheinen) toimii asianosaisena olevan yrityksen toimitusjohtajana.
- Asianosaisen tarjouksen valmisteluun liittyvä konsultointi, pitkäaikainen asianosaisen toiminnan konsultointi sekä prokuristina tai asiamiehenä toimiminen.
- Henkilön jäsenyys hyvinvointialueen kilpailutukseen osallistuvan yhtiön advisory boardissa (esimerkiksi lääkeyhtiöt).
- Mikäli henkilö tuottaa esimerkiksi lääkäripalveluja yritykselle, joka osallistuu hyvinvointialueen kilpailutukseen, henkilö ei voi osallistua hyvinvointialueen hankintaprosessiin missään vaiheessa.
- Asianosaisena olevan osakeyhtiön osakkeiden omistus voi aiheuttaa esteellisyyden.
- Vieraanvaraisuuksien tai etujen vastaanottaminen tai tarjoaminen voi aiheuttaa esteellisyyden ja vaarantaa puolueettomuuden. Hankintatehtävissä toimivien on syytä pidättäytyä vastaanottamasta vieraanvaraisuuksia ja etuja. Lisätietoja hyvinvointialueen ohjeessa vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista.

9.1.2 Toimintamallit esteellisyyden tunnistamiseksi ja toteamiseksi

Esteellisyystekijät hankinta-asioissa on käytävä läpi hankinnan valmistelun alkuvaiheessa, esimerkiksi hankinnan **aloituspalaverissa** hyödyntäen tätä ohjeistusta. Kaikissa hyvinvointialueen hankinnoissa on varmistuttava, ettei hankinnan valmisteluun tai sen ohjaukseen ja päätöksentekoon liity esteellisiä henkilöitä. Edellä mainittu koskee kaikkia hankintoja niiden toteuttajasta riippumatta ja siten velvoittaa myös hyvinvointialueen hankintojen kilpailuttajia, kuten Tuomi Logistiikkaa, Hanselia ja Istekkiä, huomioimaan menettelytavat työkäytänteissään. Esteellisiä henkilöitä ei voi nimetä esimerkiksi ohjaus- tai työryhmiin taikka muuten osallistumaan hankinnan valmisteluun, kilpailutukseen, tarjousten arviointiin tai päätöksentekoon.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Esteellisen henkilön on itse todettava itsensä esteelliseksi. Mikäli henkilön esteellisyydestä herää epäily ja esteellinen henkilö ei itse totea esteellisyyttään, tulee asiasta ilmoittaa hänen esihenkilölleen. Mitä tulee esteelliseen viranhaltijaan tai työntekijään, sovelletaan myös luottamushenkilöön. Luottamushenkilön on ilmoitettava esteellisyydestään ennen asian käsittelyn aloittamista. Luottamushenkilö voi olla esteellinen myös asian valmisteluvaiheessa.

Korkeassa asemassa olevan esteellisen viranhaltijan (vastuualuejohtaja ja sitä korkeammassa asemassa oleva) on laadittava esteellisyydestään viranhaltijapäätös (ks. [Johtavat viranhaltijat, ohjekirje](#)). Päätöksessä on perusteltava, minkä vuoksi viranhaltija katsoo olevansa esteellinen ja kuka toimii hänen varahenkilönään sekä vastaa asiakokonaisuudesta esteellisen viranhaltijan puolesta. Esteellisyyttä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

Työntekijä ilmoittaa esihenkilölleen esteellisyydestä hankinta-asiassa eikä osallistu asian valmisteluun. Henkilön tulee huolehtia, ettei hän saa tietoja hankinnasta esimerkiksi Teams-työtilojen kautta.

Esteellisyyteen liittyvistä toimintamalleista ohjeistaa hyvinvointialueen päätöksenteko- ja lakipalvelut.

Hyvä hallinto ja johtamistapa hyvinvointialuekonsernissa -ohje velvoittaa jokaisen esihenkilön osaltaan valvoa, että esteelliset henkilöt eivät osallistu päätöksentekoon.

9.2 Harmaan talouden torjunta

Hyvinvointialueen hankinnoissa tulee torjua harmaata taloutta kuhunkin hankintaan liittyvät riskialueet tunnistuen. Hankintatehtävissä työskentelevien on keskeistä tuntee harmaan talouden ilmenemismuotoja, kiinnittää niihin huomiota sekä puuttua havaitsemiinsa epäilyihin. Johdon vastuulla on huolehtia riittävästä edellytyksistä harmaan talouden torjuntaan ja sen suunnitelmallisesta toteutuksesta.

Harmaan talouden käsite kattaa joukon epäeettisiä menettelyitä julkisissa hankinnoissa ja liike-elämässä. Harmaan talouden ilmenemismuodot vaihtelevat liiketoiminnan luonteesta ja ominaispiirteistä riippuen. Julkisissa hankinnoissa harmaa talous voi ilmentyä muun muassa tarjouskartelleina, verojen ja työnantajamaksujen kiertämisenä, korruptiona sekä työperäisenä hyväksikäyttönä erityisesti sellaisissa palveluissa tai urakoissa, joissa on vaihtuvaa vuokratyövoimaa, ulkomaista työvoimaa tai laskutuspalvelujen kautta työskentelyä. Työperäiseen hyväksikäyttöön kuuluu muun muassa työlainsäädännön tai työehtosopimusten noudattamatta jättäminen. Riskialoja ovat erityisesti rakennus-, kuljetus-, siivousalat sekä hoivapalvelut. Riskiyrityksinä yleisesti on tunnistettu alle 400 000 euron liikevaihdon yritykset sekä niin sanotut lyhyen elinkaaren yritykset. Tunnusmerkkeinä harmaan talouden toiminnasta voivat olla myös yrityksen vaihtuvat osoitteet ja yhteyshenkilöt.

Useat hyvinvointialueen hankintatoimintaa ohjaavat lait ja ohjeet sisältävät määräyksiä ja kontrolleja, joilla torjutaan harmaata taloutta. Hankintoja edeltävässä riskianalyyssissä olennaista on tunnistaa ennakkoon tekijät, jotka voivat tarjota toimittajille mahdollisuuksia väärinkäytöksiin ja siten muodostaa riskin ostajalle ja vastuulliselle liiketoiminnalle. Markkinatuntemuksen ylläpitäminen esimerkiksi markkinavuoropuhelun keinoin on keskeistä myös harmaan talouden torjunnan kannalta.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Keskeisin keino, jolla velvoitteiden hoitoon liittyviä laiminlyöntejä ja väärinkäytöksiä pyritään torjumaan, on toimittajien kelpoisuuden selvittäminen ennen hankintapäätöksen tekoa, ja viimeistään ennen hankintasopimuksen allekirjoittamista. Hyvinvointialueen hankinnoissa sovelletaan hankintalain pakollisia ja harkinnanvaraisia poissulkuperusteita (80 § ja 81 §). Tilaajavastuulain mukaiset selvitykset tarkastetaan pääsääntöisesti Vastuu Group -palvelusta, jonka avulla myös sopimuskauden aikana tilaajavastuulain velvoitteiden hoitoa valvotaan. Kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa rikosrekisteriotteet tarkastetaan valituilta toimittajilta. Tarjoajien soveltuvuusvaatimusten asettamisesta pienhankinnoissa ja vaatimusten todentamiseksi tehtävistä tarkastuksista on lisätietoa hankintaohjeen kohdassa 6.1.2.

Hankintalaissa on säännökset alihankinnan käytöstä. Muun muassa rakennusurakka- ja palveluhankinnoissa voidaan tietyin edellytyksin rajoittaa alihankintaa ja sen ketjutusta. Hyvinvointialueella esimerkiksi toimitilapalvelujen urakointisopimuksissa alihankinnan ketjuttamista yhtä alihankintaporrasta pidemmälle ei lähtökohtaisesti sallita. Alihankkijoiden tietojen ilmoittamista tilaajalle on lain mukaan tietyissä hankinnoissa vaadittava, ja lisäksi alihankkijoista ja niissä tapahtuvista muutoksista voidaan edellyttää tilaajan etukäteistä hyväksyntää.

Hankinnoissa tulee pyrkiä tarjousten määrän lisäämiseen ja markkinoiden kilpailun täysimääräiseen hyödyntämiseen. Osaan sopimuksia, muun muassa sote-palveluissa ja rakennusurakoissa, sisältyy kartelliehto ja siihen kytkeytyvä sopimussakko. Sopimuskauden aikana toimittajia ja toimituksia valvotaan kunkin hankinnan erityispiirteiden edellyttämällä tavalla, esimerkiksi rakennusurakoissa työmaatarkastuksin. Myös JYSE Palvelut -sopimusehtojen mukaan tilaajalla on muun muassa oikeus päästä tiloihin, joissa palvelua tuotetaan sekä haastatella palvelun tuottamiseen osallistuvaa henkilöstöä. Laskutusta tulee tarkastaa huolellisesti suhteessa toimitukseen ja sopimuksessa sovittuun, ja sopimustoimittajissa tapahtuvat muutokset (esimerkiksi yrityskaupat) dokumentoidaan päätöksellä.

Harmaaseen talouteen liittyvistä epäilyistä ilmoitetaan verohallinnolle vihjetietolomakkeella. Työperäisen hyväksikäytön epäilyistä ja vaarallisista työmaista tulee ilmoittaa poliisille tai työsuojeluviranomaisille. Mahdollisista kartelliepäilyistä voi ilmoittaa kilpailu- ja kuluttajavirastolle.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Liite 1: Hankintaprosessi (kuva)

Pirkanmaan hyvinvointialue

Liite 2: Hankintoihin ja sopimuksiin liittyvät vastuut (taulukot)

Taulukko 1 Palvelutehtävän toteuttamisen kannalta kriittisimmät hankintakokonaisuudet, suora vaikutus asiakkaisiin

SOJ=Strateginen ohjaus ja järjestäminen -tehtäväalue

Hankinnan kohde	Sopimuksen omistaja (hankintapäätöksen tekijä)	Hankinnan toteuttaja (kilpailutus)	Sopimuksen hallinnointi
Sosiaali- ja terveysterveyst	Sote-palvelut	Strategisen ohjauksen ja järjestämisen (SOJ) hankinta sote- palvelujen kanssa (hyödyntäen hankintayhtiötä)	Sote-palvelut SOJ:n hankinta tukee ja vastaa tietyistä keskitetysti hoidettavis- ta tehtävistä (useamman palvelulinjan hankinnat)
Lääkkeet	Sote-palvelut, Sairaala-apteekki	Sote-palvelut, Sairaala-apteekki	Sote-palvelut, Sairaala-apteekki
Laboratoriopalvelut (Fimlab)	Sote-palvelut	Sopimuksen omistaja	Sopimuksen omistaja yhteistyössä omistajaohjauksen kanssa
Hoitotarvikkeet (diabeteshoitotarvikkeet ja -laitteet: Fimlab laboratoriot Oy)	Tuomi Logistiikka	Tuomi Logistiikka	Tuomi Logistiikka
Tutkimus- ja hoitolaitteet ja muu keskitetty toimintavarustus (kuten kalusteet)	Tuomi Logistiikka yhteishankintojen osalta Erilliskilpailutusten osalta päätöksenteko delegointien mukaan hyvinvointialuejohtaja/ konsernijohtaja/ hankintapäällikkö	Tuomi Logistiikka	Tuomi Logistiikka
Henkilökuljetukset (sis. kiireettömät potilaskuljetukset taksilla)	Toiminnan omistaja Sote-palvelut / SOJ:n logistiikkapäällikkö (Tuomen sopimuksen omistajuus)	Tuomi Logistiikka toimii integraattorin roolissa, sopimusohjaus logistiikkapäälliköllä. Hankintojen	Tuomi Logistiikka

Pirkanmaan hyvinvointialue

Hankinnan kohde	Sopimuksen omistaja (hankintapäätöksen tekijä)	Hankinnan toteuttaja (kilpailutus)	Sopimuksen hallinnointi
	Kuljetukset Tuomen yhteishankintasopimuks illa.	valmistelussa kuullaan pelastus- ja ensihoitopalvelujen asiantuntijaa (operatiivinen yhteistyö sopimuskauden aikana)	
Kiireettömät ambulanssikuljetukset	Sopimuksen omistaja pelastus- ja ensihoitopalvelut (hankintapäätöksen tekijä hankinnan arvon mukaan hyvinvointialuejohtaja/ pelastusjohtaja/ensihoid on ylilääkäri)	Pelastus- ja ensihoitopalvelut, hyödyntäen hankintayhtiötä ja SOJ:n asiantuntemusta	Pelastus- ja ensihoitopalvelut
Pelastuspalvelujen erikoisajoneuvot ja erikoiskalusto/ - tarvikkeet	Pelastuspalvelut	Pelastuspalvelut hyödyntäen hankintayhtiötä ja SOJ:n asiantuntemusta	Pelastuspalvelut
Ensihoitopalvelut	Pelastuspalvelut	Pelastuspalvelut hyödyntäen hankintayhtiötä ja SOJ:n asiantuntemusta	Pelastuspalvelut SOJ:n hankinta tukee
Palvelusetelit	Sote-palvelut	Sote-palvelut SOJ:n hankinta koordinoi	Sote-palvelut SOJ:n hankinta tukee
Henkilöstövuokraus	Sote-palvelut	SOJ:n hankinta sote- palvelujen ja henkilöstöpalvelut- toimialueen kanssa (hyödyntäen hankintayhtiötä)	Tukipalvelujen henkilöstöpalvelut- toimialue. SOJ:n hankinta tukee
ICT-hankinnat	Tietohallinto / Istekki	Istekki ja/tai muut hankintayhtiöt	Tietohallinto / Istekki ja/tai muut hankintayhtiöt

Pirkanmaan hyvinvointialue

Taulukko 2 Hankintakokonaisuudet, joilla välillinen vaikutus palvelun tuottamiseen asiakkaalle

Hankinnan kohde	Sopimuksen omistaja (hankintapäätöksen tekijä)	Hankinnan toteuttaja (kilpailutus)	Sopimuksen hallinnointi
Talous- ja henkilöstö- hallinnon palvelut (Monetra)	Tukipalvelujohtaja	Sopimuksen omistaja yhteistyössä SOJ:n hankinnan kanssa strategisten linjausten osalta	Sopimuksen omistaja
Tukipalveluiden alaan kuuluvat hankinnat	Tukipalveluiden ao. vastuualuejohtaja. Vastuualuerajat ylittävät sopimukset ao. tukipalveluiden toimialuejohtaja	Toteutus yhteistyössä Tuomi Logistiikan/ IsteKin kanssa	Sopimuksen omistaja/ nimeämänsä vastuuhenkilö
Konsultointi- ja asiantuntijapalvelut	Toimintayksikkö Hyvinvointialuetasoiset sopimukset: konsernijohtaja. Juridisten asiantuntijapalveluiden sopimus: päätöksenteko- ja lakipalvelut	Toimintayksikkö Hyvinvointialuetasoiset sopimukset: SOJ:n hankinta (hyödyntäen hankintayhtiötä) tai yhteishankintayksikkö. Juridiset asiantuntijapalvelut: päätöksenteko- ja lakipalvelut	Toimintayksikkö Hyvinvointialuetasoiset sopimukset: Strateginen ohjaus ja järjestäminen tai yhteishankintayksikkö sekä päätöksenteko- ja lakipalvelut
Työterveyshuolto (Pirte)	HR-johtaja	Sopimuksen omistaja yhteistyössä SOJ:n hankinnan kanssa strategisten linjausten osalta	Sopimuksen omistaja
Ajoneuvot, leasing (kotihoitoon ym.)	Omistaja SOJ:n logistiikkapäällikkö Päätöksenteko delegointien mukaan hyvinvointialuejohtaja/talousjohtaja/logistiikkapäällikkö,	Tuomi Logistiikka	Tuomi Logistiikka

Pirkanmaan hyvinvointialue

Hankinnan kohde	Sopimuksen omistaja (hankintapäätöksen tekijä)	Hankinnan toteuttaja (kilpailutus)	Sopimuksen hallinnointi
	pelastuspalvelujen osalta pelastusjohtaja		
Polttoaineet	Tuomi Logistiikka	Tuomen yhteishankinnat	Tuomen yhteishankinnat
Vakuutukset	Konsernijohtaja (strategiajohtaja)	SOJ:n Strategia (hyödyntäen hankintayhtiötä)	SOJ:n Strategia
Konsernitili- ja pankkipalvelut	Talousjohtaja	SOJ:n Talous (hyödyntäen hankintayhtiötä)	SOJ:n Talous
Luottokortit	Talousjohtaja	SOJ:n Talous (hyödyntäen hankintayhtiötä)	SOJ:n Talous
Matkustus- ja majoituspalvelut	Tukipalvelujen henkilöstöhallinnollisten palvelujen vastuualuejohtaja	Tukipalvelujen henkilöstöpalvelut (hyödyntäen hankintayhtiötä)	Tukipalvelujen henkilöstöpalvelut
Yleistarvikkeet, mm. toimistotarvikkeet	Tuomi Logistiikka	Tuomen yhteishankinnat	Tuomen yhteishankinnat
Yksiköiden pienhankinnat (esim. tapahtumat, koulutukset)	Toimintayksikkö	Toimintayksikkö (tarvittaessa hyödyntäen hankintayhtiötä pienhankinnan toteutuksessa)	Toimintayksikkö

Liite 3: Hankintatoimintaan liittyvä päätöksenteko (taulukot)

Taulukko 3 Hankintojen toteuttamiseen liittyvä päätöksenteko sekä tilausten dokumentointi

Huom! Ulkoista rahoitusta saavien hankintojen on noudatettava myös mahdollisia rahoittajan erityisohjeita.

Päätöksen kohde	Päätöksentekijä	Dokumentointi	Lisätietoja, muutoksenhakuohjeistus
1. Hankintalain kynnysarvon ylittävä hankinta	Hallintosäännön tai toimintasäännön osoittama toimielin tai viranhaltija	Päätös Pirre, sopimus sopimustenhallintajärjestelmä*	Noudatettava hankintalakia. Sopimuksen allekirjoitusvastuuta voidaan delegoida, mikäli valtuutus on annettu päätöksessä. Muutoksenhakuohje kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa. * Sopimustenhallintajärjestelmä muuttuu lokakuun 2026 alussa, jonka jälkeen kaikki hankintasopimukset Cloudiaan.
2. Puitejärjestelyyn perustuva kansallisen kynnysarvon ylittävä hankinta, mikäli hankinta perustuu minikilpailutukseen	Hallintosäännön tai toimintasäännön osoittama toimielin tai viranhaltija	Päätös Pirre, sopimus sopimushallintajärjestelmä*	Muutoksenhakuohje kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa.
3. Sitoumuksen antaminen yhteishankintayksikön sopimukseen	Tuomelle annettavat sitoumukset: aluehallituksen hyväksymä hankintasuunnitelma. Mikäli muu kuin hankintasuunnitelmalla esitetty yhteishankinta: Hallintosäännön tai toimintasäännön osoittama toimielin tai viranhaltija	Päätös Pirre	Tukipalvelujen tehtäväalueen sitoumukset yhteishankintoihin päätetään Tukipalveluissa. Muilta osin sitoumusten antaminen keskitetään hankinnan vastuuyksikköön.
4. Option käyttöönotto	Hallintosäännön tai toimintasäännön osoittama toimielin tai viranhaltija HS 62§ toimivallan nojalla.	Päätös Pirre (mikäli päätös optiosta ei ole sisältynyt varsinaiseen hankintapäätökseen), sopimus sopimuksenhallintajärjestelmä*	Käytetään samaa diaarinumeroa kuin alkuperäisessä hankintapäätöksessä, mikäli mahdollista. Sopimushallintajärjestelmään lisätään tieto option voimassaolosta.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Päätöksen kohde	Päätöksentekijä	Dokumentointi	Lisätietoja, muutoksenhakuohjeistus
5. a) Pienhankinta vähintään 15 000€ (ja alle hankintalain kynnysarvojen), ns. käyttötalouden yleinen pienhankinta. b) Keskitetty toimintavarustushan- kinta, mikäli investointi tai vähin- tään 15 0000 €:n käyttötalou- desta rahoitettava (ja alle han- kintalain kynnysarvojen)	Hallintosäännön tai toimintasään- nön osoittama toimielin tai viran- haltija	Päätös Pirre, sopimus sopi- muksenhallintajärjestelmä*	Noudatettava hankintaohjetta. Oikaisuohje kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa. Laadittava sopimus (toimintavarustuksessa tilaus- sopimus). Toimintavarustuksessa Tuomi lähettää dokumen- taation yksikköön ja hankinnan toimialueelle han- kintatietojen hallintaan.
6. a) Pienhankinta alle 15 000€, ns. käyttötalouden yleinen pienhan- kinta. Yksittäiselle asiakkaalle tämän yksilölliseen tarpeeseen hankittavat sosiaali- ja terveyspalvelut, mikäli hankintalain kynnysarvo alittuu.	Toiminnan hankintaoikeuden omaava hyväksyy esim. sähkö- postitse.	Hankintamuistio sekä tar- jous/tilausvahvistus dokumen- toidaan ja tallennetaan asian- hallintajärjestelmään (Pirre). Mahdollinen sopimus sopi- muksenhallintajärjestelmä*	Hankinnoista laaditaan hankintamuistio sekä sopi- mus, mikäli sisältää palvelua. Sopimuksen sisäl- täessä hankintamuistiota vastaavat tiedot, ei eril- listä hankintamuistiota edellytetä. Muistioon tallennetaan hankinnan kuvaus ja kes- keiset ehdot. Tarjous on pyydettävä arkistoi- tavana muodossa.
7. a) Keskitetty toimintavarustushan- kinta alle pienhankintarajan b) Hoitotarvikehankinta alle 10 000 euroa	Hyvinvointialueen yksikössä laa- dittu ja hyväksytty hankintaesitys (allekirjoittajana hankintaoikeuden omaava viranhaltija tai työntekijä)	Tilausjäljennös Tuomi Logistiikan sähköisessä diaarikir- jassa (ei hoitotarvikkeet)	Tuomi Logistiikka toimeenpanee hankinnan. Tuomi lähettää dokumentaation yksikköön ja han- kinnan toimialueelle hankintatietojen hallintaan.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Päätöksen kohde	Päätöksentekijä	Dokumentointi	Lisätietoja, muutoksenhakuohjeistus
8. Keskitetty toimintavarustus- ja hoito- sekä yleistarviketilaus (rahoitus käyttötaloudesta tai investointina)	Tilausoikeudet ja menon hyväksyjäoikeudet määrittävät Kori:n kautta tehtävien tilausten hyväksymistä. Muut kuin Korista tilattavat: hyvinvointialueen yksikössä laadittu ja hyväksytty hankintaesitys.	Kori-järjestelmä Muut kuin Korista tilattavat: Tilausjäljennös Tuomi Logistiikan sähköisessä diaarikirjassa (ei hoitotarvikkeet)	Tilauksesta ei tarvitse tehdä viranhaltijan päätöstä päätöksentekojärjestelmässä. Tuomi lähettää dokumentaation yksikköön ja hankinnan toimialueelle hankintatietojen hallintaan.
9. Tilaus	Tilausoikeuden omaava hyväksyy esim. sähköpostitse.	Ostotilausjärjestelmä mikäli käytössä. Kiinteistöpalveluissa palveluntuotantojärjestelmän työpyyntö, jolta jäljitettävyyttä kirjataan. Muissa tilauksissa tilausvahvistus Pirre ja mahdollinen sopimus sopimushallintajärjestelmä.	Tilauksesta ei tarvitse tehdä viranhaltijan päätöstä päätöksentekojärjestelmässä. Päätös voidaan tehdä, mikäli yksikössä todettu tarpeelliseksi. Tilauksesta voidaan laatia muistio, muistioon tallennetaan hankinnan kuvaus ja keskeiset ehdot.
10. Alle 1 000 euron ostostyyppiset hankinnat	Yksikön hankintaoikeuden omaava hyväksyy esim. sähköpostitse.	Tositteet säilytettävä (esim. kirjanpitojärjestelmä).	Tarkistettava onko hankinta tehtävissä Kori- tai Paketti -tilauskanavista, Korin hankintaesityksellä tai muuta olemassa olevaa sopimusta hyödyntäen. Ei tehdä viranhaltijan päätöstä päätöksentekojärjestelmässä.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Liite 3: Hankintatoimintaan liittyvä päätöksenteko (taulukot)

Taulukko 4 Palveluseteleihin liittyvä päätöksenteko ja dokumentointi

Päätöksen kohde	Päätöksentekijä	Dokumentointi	Lisätietoja, muutoksenhakuohjeistus
Järjestämistapa	Aluehallitus	Hankintasuunnitelma tai aluehallituksen esityslista Päätös Pirre	
Sääntökirjan lakkauttaminen	Aluehallitus	Aluehallituksen esityslista Päätös Pirre	Koskee toistaiseksi voimassa olevia sääntökirjoja. Palveluntuottajien hyväksyntä peruuntuu lakkauttamisen myötä. Palvelulinja informoi palvelusetelituottajat.
Sääntökirjan hyväksyminen ja muuttaminen	Hallintosäännön mukaisesti tehtäväaluejohtaja tai palvelulinjajohtaja	Päätös Pirre, liitteeksi sääntökirja	Muutoksenhakuohje, otto-oikeus aluehallituksella. Tehtäväaluejohtaja päättää sääntökirjoista, jos ne koskevat useampaa palvelulinjaa. Palvelulinjajohtaja päättää oman palvelulinjansa sääntökirjojen hyväksymisestä.
Sääntökirjojen yleinen osio ja vähäiset ja tekniset muutokset sääntökirjoihin	Hallintosäännön mukaisesti hankintajohtaja	Päätös Pirre, liitteeksi sääntökirja	Muutoksenhakuohje, otto-oikeus aluehallituksella.
Palvelusetelituottajien hyväksyminen	Hallintosäännön mukaisesti tehtäväaluejohtaja tai palvelulinjajohtaja	Päätös Pirre, salattuina liitteinä sääntökirjassa edellytetyt dokumentit	Muutoksenhakuohje, otto-oikeus aluehallituksella.
Palvelusetelituottajien hyväksymisen peruuttaminen hyvinvointialueen toimesta	Tehtäväaluejohtaja tai palvelulinjajohtaja	Päätös Pirre, salattu liite	Muutoksenhakuohje. Hyväksymisen peruuttaminen yksipuoleisesti on harvinainen tilanne ja sen tulee aina perustua sääntökirjan ehtoihin.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Päätöksen kohde	Päätöksentekijä	Dokumentointi	Lisätietoja, muutoksenhakuohjeistus
Palvelusetelituottajan hyväksymisen peruuttaminen tuottajan omasta pyynnöstä		Ei tehdä päätöstä, palveluntuottajan kirjallinen ilmoitus/pyyntö, poistetaan julkisesta rekisteristä	Noudatetaan sääntökirjakohtaisia peruuttamis- (irtisanomis-) aikoja. Yleisin tilanne päättää tuottajuus.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Liite 3: Hankintatoimintaan liittyvä päätöksenteko (taulukot)

Taulukko 5 Hankintasopimuksiin ja sopimusmuutoksiin liittyvät toimenpiteet

Huom! Ulkoista rahoitusta saavien hankintojen on noudatettava myös mahdollisia rahoittajan erityisohjeita.

Toimenpide	Päätöksenteko	Dokumentointi	Huomioitava
Sopimuksen allekirjoitus	Ei päätöstä	Päätöksentekojärjestelmään merkitään toimenpiteenä sopimuksen tekeminen.	Sopimus tulee olla liitetty jo päätöspykälälle. Allekirjoitus tapahtuu mahdollisen pakollisen odotusajan jälkeen, kun päätös on saanut lainvoiman.
Sopimuksen sisällöllinen muuttaminen	Hallintosäännön tai toimintasäännön osoittama toimielin tai viranhaltija HS 62 § toimivallan nojalla.	Päätös Pirre, mikäli sopimukseen sisällöllisiä muutoksia. Muutettu sopimus tai muutosta koskeva liite sopimuksenhallintajärjestelmä.	Hankintasopimuksen muutoksen laillisuus on aina arvioitava hankintalain 136 §:n mukaisesti ja ratkaisusta on mahdollista valittaa markkinaoikeuteen. Ota tarvittaessa yhteyttä hyvinvointialueen lakipalveluihin. Osasta 136 §:n tarkoittamasta sallitusta sopimusmuutoksesta tulee tehdä sopimusmuutosilmoitus HILMA:ssa. Ilmoitus linkitetään kilpailutetun hankinnan jälki-ilmoitukseen. Sopimuksen muutoksesta riippuen on arvioitava tarve suorahankintailmoituksen julkaisemiseen HILMA:ssa. Riippumatta siitä kuka päätöksen hankintasopimuksen muuttamisesta tai muusta sopimusaikaisesta toimenpiteestä tekee, valmistelussa on noudatettava aina hankintalain menettelysäännöksiä (esim. suorahankinta, sopimusmuutos, ilmoituksen julkaiseminen jne.).

Pirkanmaan hyvinvointialue

Toimenpide	Päätöksenteko	Dokumentointi	Huomioitava
			Sopimusmuutoksesta aiheutunut uusi sopimus tai liite allekirjoitetaan päätöksen saatua lainvoiman. Sopimustenhallintajärjestelmä muuttuu syksyllä 2026, jonka jälkeen kaikki hankintasopimukset Cloudiaan.
Sopimuksen mukainen muutos (esim. sopimuksen mukainen hintamuutos)	Ei päätöstä.	Sopimukset ajantasaisine liitteineen säilytetään sopimushallintajärjestelmässä.	Sopimustenhallintajärjestelmä muuttuu syksyllä 2026, jonka jälkeen kaikki hankintasopimukset Cloudiaan.
Sopimuksen irtisanominen tai päättäminen	Lähtökohtaisesti ei päätöstä vaan kirjallinen irtisanomis-/purkukirje. Päätös, mikäli harkinnan mukaan tarpeellinen (ks. sopimushallinnan ohje). Päätöksentekijä on hallintosäännön tai toimintasäännön osoittama toimielin tai viranhaltija HS 62 §:n toimivallan nojalla.	Päätös Pirre Kirjallinen irtisanominen/purku dokumentoidaan Pirreen. Tieto päivitetään sopimushallintajärjestelmään.	Sopimuksen yhteyshenkilö huolehtii tietojen ajantasaisuudesta järjestelmissä.